

Negersprookjes uit Suriname

C.N. Dubelaar

bron

C.N. Dubelaar, *Negersprookjes uit Suriname*, speciale aflevering van *Neerlands Volksleven*, jaargang XXII (1972), aflevering 3/4.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/dube002nege01_01/colofon.htm

© 2007 dbnl / erven C.N. Dubelaar

Offerplaats te Balèn, Surinamerivier.

I Inleiding

Over de Surinaamse negersprookjes¹⁾, de verhalen die leven bij het negride deel van de Surinaamse bevolking, is nog geen samenvattende publicatie verschenen. De bedoeling van de schrijver is in de eerste plaats, het - vaak moeilijk toegankelijke - materiaal binnen het bereik van belangstellenden te brengen (vgl. deel II van deze publicatie). Daarnaast wil hij enkele door hemzelf verzamelde sprookjes publiceren en zijn ervaringen op het gebied van de vertelpraktijk in Suriname vermelden. Tenslotte wil hij, hoewel deze bedoeling niet rechtstreeks te maken heeft met het behandelde onderwerp, voor de linguïstisch geïnteresseerde lezer twee verbatim teksten geven met interlineaire vertaling: één van een verhaal, door een Djoeka in zijn eigen taal verteld, één van een verteller die het Negerengels van de stad en de districten spreekt. Daartoe is zorgvuldig elk woord van de betrokken bandopnamen vastgesteld (dit bleek grote moeilijkheden op te leveren, vooral bij de Djoekatekst) en opgeschreven. Voor de tekst van de creool is daarbij de spelling gevolgd van de *Woordenlijst van het Sranan Tongo*²⁾, uitgegeven door het Bureau Volkslectuur te Paramaribo in 1961. Voor de Djoekatekst bleek dit bezwaarlijk en aangezien er geen 'Woordenlijst' voor het Aucaans (Djoekataal) bestaat, is hier geïmproviseerd op basis van de Nederlandse spelling; een onbevredigende werkwijze, die echter tot het verschijnen van de 'Woordenlijst' de gebruikelijke manier was om Negerengelse teksten weer te geven op schrift. De mogelijkheid bestaat om de bandopnamen alsnog te transcriberen in fonetisch schrift, als daar behoefte aan is.

Er is van afgezien, de vijf hier voor de eerste maal gepubliceerde sprookjes met een bepaald nummer uit het typenregister van AARNE-THOMPSON te voorzien. De schrijver hoopt in de toekomst nog eens naar Suriname te kunnen gaan

- 1) Onder *sprookjes* worden in deze publicatie verstaan volksverhalen zoals die voorkomen in AARNE-THOMPSON, *The types of the folk-tale. A classification and bibliography*. Helsinki 1961², (=FFC no. 184).
- 2) In de jaren 1949 en 1950 vond in Suriname een taalonderzoek plaats door PROF. Dr. WILLEM PÉE te Luik en Prof. Dr. W. Gs. HELLINGA te Amsterdam. Op verzoek van PATER A. DONICIE werd ook aandacht gevraagd voor de systematisering en unificatie van de spelling van het Negerengels. Dit leidde tot een voorstel, neergelegd in het artikel: De klanken van het Neger-Engels, *Taal en Tongval* III, 3-4, pp. 180-192, door W. Pée. Dit onderwerp werd bekeken door pater DONICIE als kenner van het Negerengels en Prof. HELLINGA als linguïst. Hieruit resulteerde: *Voorstellen tot een nieuwe systematische spelling van het Surinaams (Neger-Engels) op linguïstische grondslag*, door Prof. Dr. WILLEM PÉE, hoogleraar in de Nederlandse Taalkunde aan de Universiteit te Luik, Prof. Dr. W. Gs. HELLINGA, hoogleraar in de Nederlandse Taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam, PATER A. DONICIE, C. s.s. R., bewerker van het Neger-Engels Woordenboek. Deze publicatie verscheen o.a. als bijlage van: *De Creolentaal van Suriname. Spraakkunst* door A. DONICIE C. ss. R. met medewerking van W. CAMPAGNE, PH. VAN DAAL, F. LANSDORF, R. SAMSON, R. SLOOTE, Paramaribo 1954. In 1960 werd door het Gouvernement van Suriname een spellingscommissie voor het Sranantongo (=Negerengels) ingesteld. In 1961 verscheen *Woordenlijst van het Sranan-Tongo. Glossary of the Surinam Vernacular*. Bureau Volkslectuur. N.V. Varekamp & Co. Paramaribo 1961. De opzet van deze woordenlijst met de voornaamste betekenissen in het Nederlands en Engels is van het Bureau Volkslectuur; de uiteindelijke publicatie kwam tot stand in nauwe samenwerking met bovengenoemde spellingscommissie.

om daar een variantenapparaat op te zetten. Waar overeenkomsten duidelijk waren heeft hij in het 'Overzicht van de gepubliceerde Surinaamse negersprookjes' (vlg. deel II van deze publicatie) de typen naar AARNE-THOMPSON aangegeven. Daar het typenregister van HELEN FLOWERS: *A classification of the Folktale of the West Indies by Types and Motifs*, Diss. Phil., Indiana University 1952³⁾ nog steeds niet in druk verschenen is, leek het, gezien de correcties die waarschijnlijk nog in deze dissertatie aangebracht moeten worden, niet dienstig, haar classificaties over te nemen.

De volgende personen hebben de schrijver bij dit werk geholpen, waarvoor hij hun zeer erkentelijk is:

De vertellers: LEO, KELEMA, ARNELLI SAMUELS en de TORIMAN van de twee andere verhalen;

JUSTUS WILHELM GONGGRYP te Breda, voormalig opperhoutvester van Suriname;

Mevr. PROF. Dr. A.M.E. DRAAK te Amsterdam;

De heren A. GRAUW en M. TILON te Paramaribo, tijdelijk te Doetinchem;

Mej. INE BOTTSE te Paramaribo;

De heer H.R.M. LIBRETTO te Paramaribo.

Als basis voor deze publicatie diende een scriptie die de schrijver maakte voor PROF. Dr. H.L. COX, hoogleraar te Utrecht, indertijd Lector Volkskunde te Nijmegen. De auteur is hem veel dank verschuldigd voor zijn begeleiding en voor de mogelijkheid om deze studie te publiceren.

Doetinchem, oktober 1971.

3) Een fotocopy van deze dissertatie (ca. 600 pagina's) is aanwezig in het Instituut voor Duitse Taal- en Letterkunde 'Instituut Frantzen' van de Rijksuniversiteit te Utrecht, Biltstraat 131, en kan aldaar ingezien worden. Deze fotocopy is gemaakt van een microfilm, in het bezit van de auteur van 'Negersprookjes uit Suriname' en voor onderzoek beschikbaar.

II De achtergronden der verhalen

1. Wat zijn Anansitori's?

Met de term Anansitori's duidt men in Suriname niet alleen de verhalen aan waarin de Spin, Anansi, een rol speelt, maar ook de andere vertellingen der Surinaamse Creolen. DONICIE (1952, p. 154) wees er reeds op dat de bewering van CAPPELLE (1926, p. 148) dat 90% der verhalen over Anansi gaat, onjuist is. Hij telde bij CAPPELLE 70%, bij AHLBRINCK 16%, bij HERSKOVITS 50%. Onze telling, die zich uitstrekte over de tot nog toe gepubliceerde sprookjes (248), geeft aan dat in 56% der tori's Anansi optreedt.

Voor het feit dat ook de andere sprookjes Anansitori's heten heeft HERSKOVITS een verklaring gegeven in een Ashanti-mythe (p. 138): 'Anansi vervulde de taken, hem door God opgedragen, zo goed dat hij het voorrecht kreeg dat alle verhalen (tot nu toe Godsverhalen genoemd) voortaan naar hem genoemd zouden worden'. (RATTRAY, *Ashanti*. Oxford, 1923, p. XIII).

2. Soorten Anansitori's

HERSKOVITS (p. 139) maakte een indeling in:

- a) dierverhalen (met Anansi
dierverhalen (zonder Anansi
- b) verhalen met mensen en dieren
- c) verhalen over mensen

Deze overzichtelijke indeling voldoet niet in ieder opzicht:

- a) In sommige verhalen is het optreden van Anansi meer een traditioneel stijlelement; hij heeft dan met de eigenlijke handeling weinig te maken.
- b) In sommige verhalen treedt Anansi wel op, maar er is niets in zijn optreden dat op zijn dierlijke staat wijst; het is een mens in elk opzicht.
- c) In de categorie: verhalen met mensen en dieren, komen vertellingen voor die tot de zuivere dierverhalen gerekend moeten worden, omdat de rol van de mensen erin (Koning, Een man, Een mens, etc.) gering en niet essentieel voor de handeling is.

Op pag. 141 geeft HERSKOVITS een andere indelingsmogelijkheid, nl. in moraliserende verhalen en verklarende verhalen, met een overlappende categorie. Aangezien volgens onze telling slechts 10% een (onder woorden gebrachte) moraal heeft en slechts 19% dient als verklaring van de een of andere eigenschap, omstandigheid etc. lijkt dit geen bruikbaar indelingsprincipe te zijn.

Wil men de wezenlijke verschillen tot uitdrukking brengen dan zal men naar onze mening een drievoudige onderscheiding moeten maken:

A) Op grond van de in de verhalen optredende ‘personen’

Men komt dan tot de volgende groepering:

- 1) Vertellingen met Anansi, als dier of als mens uitgebeeld, als leidende of in ieder geval voor de handeling belangrijke persoon, dus de eigenlijke Anansitori's.
- 2) Vertellingen waarin dieren optreden, zonder Anansi, of met Anansi als traditionele toevoeging of in een onbetekenende rol: Dierverhalen.
- 3) Verhalen waarin mensen de hoofdrol spelen, al of niet met dieren (bijv. Anansi) in een bijrol.

B) Op grond van de bedoelingen van de verteller

Men komt dan tot de volgende groepering:

- 1) Vertellingen die uitsluitend bedoeld zijn om de hoorders te amuseren.
- 2) Vertellingen die (ook) bedoeld zijn om een verklaring te geven (bijv. van de lichaamsbouw van een bepaald dier, van de vijandschap tussen twee diersoorten, van het weggagen van een muskiet, bij het oor gronzend).
- 3) Vertellingen met een uitgesproken opvoedend of moraliserend karakter.

C) Op grond van de wereld waarin de verhalen spelen

Dit leidt tot twee groepen:

- 1) Vertellingen die in de nuchtere, zakelijke sfeer van het 'Diesseits' spelen.
- 2) Vertellingen die iets van het 'Jenseits' in zich hebben: magische voorwerpen en krachten, bovennatuurlijke personen zoals God, geesten, duivel, bliksem, vuur, de dood, reuzen, gepersonificeerde lichaamsdelen.

3. Wanneer en waar vertelt men Anansitori's?

A. In de stad en de districten

1. De moeder of een oude vrouw die op de kinderen paste (*nene*) vertelde 's avonds voor het slapen aan de jeugd, niet alleen om die aangenaam bezig te houden maar ook omdat vele verhalen een educatief element bezitten (CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.; HERSKOVITS p. 141; DONICIE p. 156). Deze gewoonte bestaat praktisch niet meer.

2. Buurtbewoners, bewoners van een erf enz. kwamen vroeger vaak bij elkaar om te luisteren naar de verhalen van een bekende verteller (HERSKOVITS p. 139; DONICIE 1952, p. 159=CAMPAGNE).

3. Arbeiders op eenzame posten zonder vertier: mensen op plantages, in de goudvelden, houtkappers, balatableeders enz. vertellen deze verhalen tijdens de lange avonden in hun kampen (HERSKOVITS p. 139; DONICIE 1952, p. 156; CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.).

4. Bij *dede-oso's* (sterfhuizen) worden deze verhalen de hele nacht door verteld, vooral op de achtste dag na het overlijden ('aiti dé'). Zie ook punt 7: verband met dodenritus. (HERSKOVITS p. 139; DONICIE 1952, p. 156 en 157; CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.).

B. Bij de bosnegers

HERSKOVITS (p. 139) deelt mee dat men bij de Saramaccaners Anansitori's vertelt om de dode te amuseren als hij opgebaard ligt. DONICIE 1952 (p. 157) spreekt dit tegen. Hij zegt dat bij de Saramaccaners alleen op de dag van de begrafenis en op de dodenherdenkingsfeesten verteld wordt, dus niet zolang het lijk boven aarde staat. Ook DE GOEJE (pp. 125-126) spreekt over het vertellen op een feest, enkele maanden na de dood, om de geest van de overledene tevreden te stellen. Bij de Boni's aan de Lawa vertelt men Anansitori's bij de ceremonies ter gelegenheid van het opheffen van de rouw (*'poeroe blaka'*). Dit vertellen heeft dan de functie, de aandacht van de aanwezigen te concentreren en een sfeer van betrokken zijn bij de riten te creëren (HURALT p. 267).

4. Hoe vertelt men ze?

(Zie voor ervaringen van de auteur: Het vertellen, p. 18).

Raadsels opgeven dient soms als inleiding tot het vertellen (SCHUCHARDT p. 40; HERSKOVITS p. 138; DONICIE 1952, p. 159=CAMPAGNE). De antwoorden worden in koor gegeven, behalve als de raadsels nieuw zijn voor het gehoor. Een traditioneel begin is: *Kri! Kra! Ala man na en kraka!* (Kri! Kra! Iedereen op zijn plaats), gevolgd door: *A tori sa go?* (Zal het verhaal beginnen?), waarop de luisteraars antwoorden: *A sa go!* (Het zal beginnen) (HERSKOVITS p. 143; DONICIE 1952, p. 159). Dan volgt dikwijls: *Eer tin tin, wan... ben de* (Er was eens...) (PENARD 1924 pp. 325 vlg.; HERSKOVITS p. 142; DONICIE 1952 p. 159; LICHTVELD pp. 318, 319). Voor de afkomst van dit *Eer tin tin* wijst LICHTVELD op Afrikaanse parallellen: *Ewe*: tètè = toen; *Tsi*: tètè = vanouds; *Yoruba*: tètè = vroeg; enz. PENARD vertelt erbij dat, als men niet wil luisteren, het antwoord op *Eer tin tin* luidt: *Segré dien dien* (onvertaalbaar). Bij de Boni's aan de Lawa begint men met: *Dirinti!* (= *Eer tin tin?*), waarop het antwoord is: *Ndaeti!* (= *Na dati*; zo is het?) (HURAUULT p. 267).

Bij de bosnegers wordt tijdens het vertellen voortdurend (soms na elke zin) door de hoorders gereageerd met een korte antwoordformule. Dit sluit aan bij het gewone spreken. Men antwoordt steeds met: '*Na so!*' (zo is het), '*Na troe!*' (het is waar), '*So a de*' (zo is het), '*So mi jere*' (dat heb ik zo gehoord) enz. Niet reageren en gewoon uit laten praten geldt als onbeleefd (HERSKOVITS p. 142). Zie in dit verband ook p. 18: de rol van de pikiman.

Af en toe komt er een interruptie uit het publiek, meestal met: *Kri! Kra!* of: *Bato!*, waarna een lied wordt ingezet, een z.g. *Kot'singi*. Zo'n lied heeft gewoonlijk geen betrekking op de handeling (HERSKOVITS p. 143). Iedere hoorder kan op elk moment zo'n *Kot'singi* inzetten, soms heeft de verteller zijn eigen mensen die geïnstrueerd zijn, waar en met welke liederen ze het verhaal moeten onderbreken (DONICIE 1952, pp. 158-159, 160). De teksten van deze gezangen begrijpt men vaak niet meer, ook niet in Afrika (LICHTVELD p. 318). Soms geeft de verteller zelf zo'n interruptie, gevolgd door een lied. Af en toe prijst hij zijn verhaal aan met: *Moksimorio nanga shuba, shuba* (onvertaalbaar) (HERSKOVITS p. 143). PENARD 1924 p. 325 vlg. zegt dat *Kot'singi* het verhaal stop zetten bij onsamenvangende gedeelten. Een langdradig verhaal wordt onderbroken met een interruptie over een briefje dat tenslotte uit een meervoudige verpakking te voorschijn komt en waarop staat: *Fien fien tori, ja a lei agen, a lei agen* (Haarfijn vertelsel, ja, hij liegt alweer, hij liegt alweer). In CAPPELLE 1916 staat een hoofdstuk van M.H. NAHAR, getiteld: De Anansitories en het bijgeloof. Hierin zegt hij over *Kot'singi*: 'Het is juist de pret te a de koti na tori' (= als hij het verhaal onderbreekt). Aan het eind vertelt de spreker soms dat hij er zelf bij was (bijv. bij het huwelijksfeest van de prinses), of een hoorder roept: *Bato! Ikzelf was daar!* Ook hoort men wel als slot: *Ze stuurden me overal heen om over dat feest te vertellen*. Men wekt dus bewust de illusie van deelhebben aan het gebeurde in het verhaal (HERSKOVITS p. 144).

5. Het karakter van de Anansifiguur

Anansi is slim, slaapt licht, is een veelvraat, een ruziestoker. Hij dringt door streken en bedrog overal in door, zelfs in het huis van de koning (CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.).

Anansi is het zinnebeeld van verleiding, veinzerij, leugen, bedrog, diefachtigheden enz. Soms is hij mens, soms spin met acht poten (PENARD 1924, pp. 325 vlg). Anansi is een bedrieger-held, zeer slim; toch wordt hij soms overtroffen door

één der andere dieren, door zijn vrouw, door zijn zoon. Vaak wordt hij gestraft door de Granman of de Koning (HERSKOVITS p. 140).

Anansi heeft geen vast karakter, hij heeft nu eens goede, dan weer slechte eigenschappen (HURAUULT p. 268).

Geen fraaie lijst! Toch staat het wel vast, dat Anansi van goddelijke oorsprong is. CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg. vertelt dat men aan de Goudkust gelooft dat alle mensen van de Spin afstammen. LICHTVELD schrijft dat Anansi geen totemdier (geweest) is wegens zijn karakter van bedrieger en profiteur. Hij komt dan ook niet of nauwelijks voor in de *odo's* (spreekwoorden), die ernstige volkswijsheid geven; hierin voorkomende dieren treden in Afrika wel op als totemdier. Hij is de schepper van de eerste mensen, ook van de vissen (door vleesresten in het water te gooien). De Spin is de zon zelf. Lichaam en poten zijn de zon met haar stralen; hij stijgt en daalt aan zijn draad zoals de zon opstijgt en ondergaat. De naam Anansi bevat de wortel *na*, die we ook vinden in de Soedanwoorden voor *vuur* en *boven*. Hij is de middelaar tussen Hemel en Aarde. Hij bracht het voedsel naar de aarde. Hij is de verspreider van de wijsheid en het symbool van de sexuele potentie. Hij heeft waarzeggende vermogens. Hij gaat om met God, de dood, de duivel, de bliksem.

Daartegenover constateert LICHTVELD een pejoratieve tendens in de ontwikkeling van Anansi. Hij wordt de veroorzaker van ziekte, dood, droogte, hongersnood, onenigheid; hij is een bedrieger. Hij verliest zijn goddelijke eigenschappen en wordt tenslotte weer dier, zonder meer.

VAN LIER (p. 198) vertelt hoe Anansi bij de Djoeka's een godheid is, die aangeropen wordt vóór het op jacht gaan. Men vertelt Anansitori's om Anansi te eren. DONICIE 1952, pp. 155-156 volgt in hoofdzaak LICHTVELD: Anansi is oorspronkelijk zonnelymbol, dan zonnegod. Hij is een kind van God, daarom is hij zo knap. In BRAASEM lezen we een verhaal over Anansi, die Schildpad, die zich in de hemel onmogelijk gemaakt heeft, aan zijn draad naar de aarde laat zakken; in VAN LOGGEM een geschiedenis over Anansi die het voedsel naar de aarde haalt door het uit de hemel te stelen. DE GOEJE pp. 125-126 wijst op de tegenstrijdigheden in Anansi's karakter (Godheid-bedrieger) en vindt een parallel in de Indiaanse mythen over een goddelijke tweeling, o.a. bij de Tupi en Guarini in Zuid-Amerika. De *oudste* broer is bekwaam, zorgzaam, plichtsgetrouw; er is samenhang met de duisternis en het instinct. De *jongste* broer is lichtzinnig, sluw, gewetenloos; er is samenhang met maanlicht en intelligentie; hij vertegenwoordigt het intellect in zijn primitieve vorm.

6. Volksgeloof in verband met Anansi

Op een tocht door het Surinaamse bos om insecten te verzamelen weigeren de arbeiders, spinnen te vangen (CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.). Anansitori's zijn '*kina foe jorka*', d.w.z. treef, verboden, voor geesten van afgestorvenen (DONICIE 1952, p. 157). Anansitori's mogen niet overdag verteld worden (PENARD 1917, pp. 42-243; PENARD 1924, pp. 325 vlg.; CAPPELLE 1926, pp. 234 vlg.; HERSKOVITS p. 139; LICHTVELD p. 316; DONICIE 1952, pp. 157-158; HURAUULT p. 267), tenzij men een ooghaar uittrekt (PENARD 1917, pp. 242-243; PENARD 1924, pp. 325 vlg.; CAPPELLE pp. 234 vlg.; LICHTVELD p. 316; DONICIE 1952, pp. 157-158),

anders komt de *jorka* en schaadt de verteller (HERSKOVITS p. 139) of anders sterft je moeder (DONICIE 1952, p. 157) of anders krijgt de verteller kramp of een slapende hand of voet (LICHTVELD p. 316) of je vader en moeder zullen sterven (HURAUULT p. 267). Als hand of voet slaapt, is dat omdat Anansi erin gekropen is: '*Mi foetoe kisi Anansi*' (CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.; LICHTVELD p. 316). Als een spin op een vrouw valt is dit een geluk-

kig voorteken: ze zal een kind krijgen (DONICIE 1952, p. 158). Op zondag Anansitori's vertellen past niet voor een Christenmens (de wasvrouw in NAHAR's opstel in CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.).

7. Anansitori's en dodenritten

Bij de bosnegers bestaat er verband tussen de ceremoniën bij het overlijden en het vertellen van Anansitori's. Zo lezen we bij VAN COLL (pp. 549, 559, 578) dat bij de dood van een man op drie achtereenvolgende zaterdagen en bij de dood van een vrouw op twee zaterdagen Anansitori's verteld worden. Van de Saramaccaners hebben we de berichten van HERSKOVITS (p. 139), en DONICIE 1952, (p. 157). VAN LIER (p. 198) en DE GOEJE (pp. 125-126) berichten over Aucaners; de Boni's worden genoemd door HURAUULT (p. 267). Ook in de stad en de districten is dit verband er, nl. op de *dede-oso's*, de bijeenkomsten ten huize van de overledene gedurende acht dagen na zijn dood. We vinden deze gewoonte vermeld bij CAPPELLE 1916, pp. 234, PENARD 1924, pp. 325 vlg., LICHTVELD p. 316, HERSKOVITS p. 139 en DONICIE 1952, p. 156. LICHTVELD meent dat de Spin daarbij in verband gebracht wordt met de koudbloedige dieren en insecten die *nazielen* zijn van de gestorvene (zielewurm etc). Men gelooft bij *dede-oso's* in de aanwezigheid van de naziel. Er is verband met het *fjoffjo*-geloof (zie hierover HERSKOVITS pp. 53-55). DONICIE 1952, deelt mee dat men vroeger beroepsvertellers had. De verhalen worden op *dede-oso's* verteld om de *jorka* (geest) van de afgestorvene op een afstand te houden zodat die geen kwaad doet, want 'Anansi tori's zijn 'kina foe jorka' (pag. 114 punt 6).

8. Aiti dé

De gewoonte om gedurende acht dagen na het overlijden in het sterfhuis te bidden en te zingen met familieleden, buren, vrienden en kennissen, de z.g. *dede-oso's*, neemt sterk af en is beperkt tot de volksklasse. Reeds tijdens de begrafenis verneemt men of de betrokken familie *dede-oso* houdt. Staat er in de overlijdensadvertentie: Geen rouwbeklag, dan betekent dit: geen *dede-oso*. De zevende dag (*sebi dé*) is stemmig en droevig; er wordt gebeden, gezongen en geweeklaagd. De achtste dag daarentegen (*aiti dé*) wekt de indruk, dat men er een punt achter zal zetten: de *jorka* van de overledene heeft nu rust.. Men schijnt de treurende te willen opvrolijken. De uitbundige stemming die er kan heersen als het sterfgeval niet zo tragisch was (bijvoorbeeld bij een hoogbejaarde) is er echter beslist niet wanneer het om een jonggestorvene, een moeder die kinderen achterlaat, enz. handelt. Er wordt die dag eten gekookt, skrati (cacaodrank) bereid, men maakt versnaperingen, o.a. met suiker gebrande pinda's (soekrerki), geroosterde mais (karoë), men slaat wat *sopie* (sterke drank voor de vertellers) en bier in; 's avonds wordt wat spijs en drank in kommetjes en glazen buiten gezet; dit wordt de volgende morgen weer opgeruimd. Om acht uur komen de gasten. Men bidt en zingt psalmen en kerkliederen tot tien uur. Een enkele

keer is er een *leriman* (dominee) aanwezig. Om tien uur schenkt men wat te drinken, versnaperingen worden rondgedeeld en het vertellen begint. Dit geschiedt door enige mannen die zich daar speciaal in bekwaamd hebben; ze hebben de leiding van de avond. Ze geven raadsels op, vertellen anecdotes, grappige persoonlijke ervaringen en Anansitori's. Jorkatori's zijn taboe op deze avond. Deze 'leiders' hebben meestal ook in ander opzicht iets met de dood te maken; het zijn bijvoorbeeld lijkbewassers of grafdelvers. Zo'n groep informeert soms op het kantoor van het begrafenisfonds wie er dood is en stelt zich eventueel met de familie in verbinding voor een afspraak. De grappen, raadsels en tori's kunnen scabreus zijn, dit in

tegenstelling met wat HURALT meedeelt over dergelijke gelegenheden bij de Boni's: 'Les Anansi Toli n'ont jamais de caractère licencieux' (p. 268). Om twaalf uur precies wordt er gebeden, dan gaat men door met vertellen tot half vijf. Tot vijf uur zingt en bidt men dan weer, daarna is alles afgelopen en gaat ieder naar zijn eigen huis terug.

9. Afrikaanse invloeden

De Afrikaanse oorsprong der Anansitori's wordt zonder meer door verteller en gehoor aangenomen. Inderdaad hebben onderzoeken (CAPPELLE, LICHTVELD, HERSKOVITS) dit verband aangetoond. CAPPELLE deelt mee dat de Surinaamse negerslaven afkomstig waren van de Kongo, de Soedan, maar vooral van de Goudkust. Het waren o.a. Fantijnen en Ashanti's, die Tsi-talen spraken. Ze brachten hun verhalenschat mee naar Suriname; dieren als Olifant (Asau) en Leeuw (Lew), toestanden als hongersnood, kwamen zo in de Surinaamse verhalen terecht. De voornaamste herinnering uit de Afrikaanse vertelsels was de Anansifiguur. CAPPELLE heeft analogieën met de Surinaamse vertellingen gevonden in sprookjesverzamelingen uit deze gebieden; voornamelijk in het werk van FLORENCE M. CRONISE en HENRY WARD, *Cunnie Rabbit, Mr. Spider and the other beef. West-African folk-tales*. London 1903 (CAPPELLE 1916, pp. 234 vlg.). LICHTVELD heeft gegevens verzameld over de Anansi-figuur in West-Afrika en komt tot de conclusie dat we met een zonnemythe te doen hebben, die later aan pejoratieve invloed onderhevig geweest is. Hij wijst op Anansi als schepper van mensen en vissen in de Westafrikaanse mythologie. HERSKOVITS (p. 138) zegt dat men de Anansi-figuur vindt aan de Goudkust, de Ivoorkust, in Sierra Leone, in Togoland, bij de Hausa's, in Kameroen. Ook in West-Indië, o.a. Jamaica, Curaçao. Hij heeft in de literatuur over Westafrikaanse sprookjes naar verhalen gezocht die met de Surinaamse overeenkomen en kan daardoor bij veel van de 148 vertellingen die hij publiceert een of meer Afrikaanse parallellen noemen. DONICIE (1952) sluit met zijn opvattingen omtrent de Afrikaanse oorsprong der Anansitori's bij LICHTVELD aan.

10. Een merkwaardige overeenkomst (Dahomey-Suriname)

De antropologen M.J. en F.S. HERSKOVITS hebben niet alleen in Suriname, maar ook in West-Afrika uitgebreide onderzoeken verricht op het gebied van de Negerfolklore. Over hun werk in Dahomey verscheen: M.J. and F.S. HERSKOVITS, *Dahomean Narrative. A cross-cultural analysis*. Northwestern University Press, Evanston (U.S.A.), 1958. Hoofdstuk V van dit werk gaat over de vertellingen met Yo als hoofdpersoon (pp. 310-352: Yo stories). In dit hoofdstuk vinden we opvallende overeenkomsten met Surinaamse verhalen. De hoofdpersoon, Yo, wordt gekarakteriseerd als: 'A glutton with supernatural endowments; protagonist of the humorous tale'. Blijkens verhaal 80, regel 1, en verhaal 86, noot op pag. 341, is Yo

een dier. In verhaal 87 verandert hij zich *in een spin* (pag. 343). Hij heeft het karakter van Anansi: slim, gemeen, gulzig, met magische krachten begiftigd. Hij heeft relaties met de goden: Yo's oudste zuster was getrouwd met Hevioso, de god van de donder (verhaal 84). Zijn vrouw heet Hweno (vgl. Weno bij de Boni's). Behalve in de figuur van de hoofdpersoon is er grote overeenkomst in de verhalen zelf. HERSKOVITS publiceert er 17; hiervan komen er 10 in Suriname voor:

Dahomean***Narrative***

75 en 76:	A wife for one cowry	Herskovits 63 en 64, Cappelle 1, Hurault 8.
77 en 78:	Tie me, etc.	Stähelin 1909-1.
80:	False friendship, etc.	Herskovits 37 en 38, Penard Sur. V. 16.
83:	The young are more cunning	Herskovits 65.
87:	Bargaining with death, etc.	Herskovits 23 en 24, Cappelle 27, Crevaux 1.
88 en 89:	The greed test, etc.	Herskovits 33 en 34, Cappelle 16, Donicie 1952 2.
91:	Mock sunrise, etc.	Herskovits 43.

Surinaamse vertellingen

Hierbij dient opgemerkt te worden, dat er van de talrijke Surinaamse vertellingen slechts een gedeelte gepubliceerd is; het is zeer wel mogelijk dat de resterende verhalen van 'Dahomean Narrative' eveneens in Suriname verteld worden.

11. Europese invloeden

Zijn de eigenlijke Anansitori's stellig Afrikaans, de andere verhalen, met name die over prinsessen die verlost worden, jongens-helden, het Vrouw-Holletype, het Assepoestertype, de toverzweep doen Europees aan. Men vindt parallellen bij Grimm enz. Toch is hieruit niet zonder meer af te leiden, dat we het inderdaad met Europese sprookjes te doen hebben, die naar Zuid-Amerika zijn overgebracht. HERSKOVITS wijst er op (pp. 140-141), dat verscheidene van deze typen van oudsher in Afrika voorkomen, bijv. die van het Vrouw-Hollesoort, die van het type 'motherless child'. Het gevaar dreigt dat Europees genoemd wordt wat in wezen ook Afrikaans is.

III Door de auteur opgenomen verhalen

A. Het vertellen

We bevinden ons in het bos¹⁾, in een tijdelijk of permanent kamp van bosarbeiders. De avonden zijn lang, de verlichting is schaars, er is geen lectuur. Men baadt zich in de rivier, in de kort durende schemering. Dan gaat men aan wat huishoudelijke bezigheden; daarna komen de mannen samen in het dagverblijf. Er heerst een zekere mate van gezelligheid. Als de gelegenheid en de stemming gunstig zijn, komt men tot vertellen. Een ieder komt luisteren; er is grote aandacht.

De verteller komt - schijnbaar of werkelijk - aarzelend uit de groep naar voren. Hij is bang dat men zijn bereidheid om het woord te nemen pretentius zal vinden. Hij probeert onder de aandrang der anderen uit te komen: hij zegt bijvoorbeeld dat zijn stem niet in orde is die avond. Hoe meer zijn kwaliteiten als verteller bekend zijn, des te meer vlakt dit voorspel af tot rite. In een groep echter waar niet direct vaststaat wie een goede toriman (verhaalverteller) is, zijn de verlegenheid en de bedenkingen beslist echt.

Behalve verteller en publiek is er nog een derde partij: de pikiman, d.w.z. degene tot wie de verteller zich formeel wendt. Als men iemand overhaalt om te gaan vertellen, is diens eerste vraag: *'Soema go piki mi?'* (Wie gaat me antwoorden?). Die pikiman plaatst zich tegenover de toriman, of in ieder geval dicht bij hem, binnen het schijnsel van de kokolampoe. Dit is een simpel, gesoldeerd tuitkannetje; in de tuit zit een pit, die met een kleine vlam brandt op de kokosolie in de kan; het lampje geeft een geheimzinnig, flakkerend licht met groteske, grillig bewegende schaduwen op de wanden van de hut. De pikiman doet alsof de verteller zich speciaal tot hem richt: bijna op elke zin antwoordt hij, meestal met een korte uitroep. Deze is zowel een reactie op wat verteld wordt (verrassing, afschuw, schijnbaar ongeloof, bijval, afkeuring, gierende pret etc.) als een aanmoediging. Dit stimuleren van de verteller wordt bereikt door belangrijke mededelingen op constaterende toon te herhalen, door 'verhelderende' vragen te stellen, door (zogenaamd) als ooggetuige te bevestigen wat de verteller beweert (*'Mi srefi ben de dja'*, d.i.: Ik ben er zelf geweest). Dit soort getuigenissen kan ook door een andere toehoorder spontaan gegeven worden, vooral aan het eind. Het reageren is niet beperkt tot de pikiman, maar hij is er wel doorlopend toe verplicht. Passages die geen aanleiding geven tot een speciale reactie worden begeleid met een simpel: ja! van de pikiman, meestal na elke zin, dikwijls echter ook na een deel van de zin. Is het verhaal uit, dan geeft hij een uitbundige, prijzende slotzin ten beste, bijvoorbeeld (met stemverheffing): *'A tori disi ben de wan gefarlek moi tori, jere...'* etc. (d.i.: Dit verhaal was een erg mooi verhaal, hoor!)

De precieze betekenis van de *'Kot'singi'*, de liederen die op bepaalde momenten in het verhaal spontaan worden ingezet door een van de hoorders, die zodoende de verteller onderbreekt, is niet helemaal duidelijk, noch in de literatuur daarover (schaars), noch door eigen waarneming. Op bepaalde ogenblikken (rustpunten in het verhaal?) schijnt ieder van de hoorders zo'n lied te kunnen inzetten; toch krijgt men de indruk dat deze onderbrekingsmogelijkheden niet geheel willekeurig zijn maar aan bepaalde voorwaarden gebonden. Er is een element van gemoedelijke plaagzucht

1) B.W.K.-kamp Luciemond, augustus 1968.

aanwezig; ook is het misschien de bedoeling om het verhaal op spannende momenten even te onderbreken en daardoor de spanning te rekken. Merkwaardig is dat de teksten van deze *kot'singi* meestal niets met het verhaal te maken hebben; merkwaardiger nog is het feit dat ze soms voor de

hoorders en voor de zanger zelf onbegrijpelijk zijn. Vraagt men in zo'n geval naar de betekenis, dan krijgt men als antwoord: 'Het is "diep" Negerengels', of: 'Het is Kromantitaal', of: 'Het is een Konfolied'. Evident is de Afrikaanse invloed in de 'taal' van dit soort liederen. HERSKOVITS (1936) geeft er in deel III verscheidene voorbeelden van.

Is het lied ten einde, dan roept men: '*Go doro nanga joe tori!*' (Ga door met je verhaal!). Ook gebeurt het wel dat de verteller vraagt: '*A tori sa go?*', waarop het antwoord is: '*A sa go!*' (Moet het verhaal verder gaan? Het moet verder gaan!).

De uitroep *Kri! Kra!* kan eveneens als interruptie dienen. Gewoonlijk begint men de 'tori' met: '*Kri. Kra! Ala man na en kra(ka)!*' Dit betekent ongeveer: *Kri! Kra!* Iedereen op zijn plaats! Een *kraka* is een gevorkte tak of stam, dus een plaats om te zitten. Ook heeft een bosneger me eens verteld dat die *kraka* de dubbelgevouwen benen aanduidt: men zit bij het luisteren gehurkt op de grond. Maar tijdens het vertellen roept de *verteller* soms opeens: '*Kri!*' Waarop het gehoor antwoordt met: '*Kra*'. Hierop volgt meestal: '*Go doro nanga joe tori!*' (gehoor), of: '*A tori sa go?*' (verteller). '*A sa go!*' (gehoor). Dezelfde rol vervullen de uitroepen: '*Bato!*', '*Branto!*', '*Sipari opo!*' Ook hoort men wel: '*Tori go tori kon!*'

Na het '*Kri! Kra*'-begin, dat niet noodzakelijk is, volgt meestal: '*Eer tin tin...*' (Eens...). Bijvoorbeeld: '*Eer tin tin wan konoe ben de...*' (Er was eens een koning...). Men kan ook eenvoudig beginnen met: '*Mi mati, wan tori de...*' (Vrienden, er is een verhaal...). Dier-verhalen beginnen vaak met de korte constatering: '*Anansi ben de...*' of: '*Ba Tigri ben de...*', enz. (Anansi was er. Broer Tijger was er). De verteller eindigt vaak met: '*Klaar!*', soms gevolgd door: '*Bolong!*' (misschien: '*Bron*', d.i. uitgebrand, op?).

B. De vijf sprookjes

Hier volgen vijf vertellingen die nog niet gepubliceerd zijn.

Vier ervan (no. 1, 2, 4, 5,) heb ik zelf opgetekend, één (no. 3) is op mijn verzoek, door bemiddeling van Mej. BOTTSE, opgenomen door de heer H.R.M. LIBRETTO te Paramaribo.

1. Tijger, Hond en Geit
2. De gouden papegaai
3. Waarom Hand Muskiet wegjaagt
4. De vier raadsels
5. De jongen die een vrouw zocht

Na enige gegevens over de verteller en de vertelsituatie volgt een parafrase van het sprookje; daarna volgen voor de nrs. 1 en 2 de letterlijke teksten met interlineaire vertaling; tenslotte volgt iets over het type en de motieven.

Bij de vertaling heb ik die lezers die geen Negerengels kennen enig inzicht willen geven in de woordconstructie en de zinsbouw van deze taal; dit vereiste een zo dicht mogelijk bij de tekst blijven. Aan de andere kant eist de begrijpelijkheid vaak een vrije vertaling die soms vrij ver van de letterlijke tekst afwijkt. In de praktijk moesten er daarom nogal eens willekeurige beslissingen genomen worden, die onmogelijk

voortdurend verantwoord konden worden. Aangezien ik nu eenmaal niet beschikte over de 'competence' van de 'native speaker' is het heel goed mogelijk dat de vertaling niet overal optimaal en hier en daar misschien zelfs fout is. In twijfelgevallen heb ik echter steeds mensen geraadpleegd voor wie het Negerengels de moedertaal is.

1. Tijger, hond en geit

a. De verteller

De verteller is LEO, een bosneger van de stam der Aucaners of Djoeka's, ongeveer 30 jaar, afkomstig van de Tapanahonie. Als *'pikiman'* treedt op de kampkok, een jonge stadscreool, die vloeiend Djoekataal spreekt. Het vertellen gebeurt in een kamp van het Bureau Waterkrachtwerken (B.W.K.) bij het vliegveld Coeroeni, na het avondeten. De toehoorders zijn arbeiders van dit kamp en enige personen die op het vliegveld werken. LEO vertelt die avond drie verhalen; de zitting duurt ongeveer drie uur. Ik kreeg de indruk dat zijn repertoire aanzienlijk groter was. Als kundig motorist, uiterst bekwaam op de vallen, heeft hij een vanzelfsprekend gezag bij de arbeiders van het kamp. De beheerste wijze van vertellen was in overeenstemming met deze status. Dit sprookje en de verhalen no. 2, 4 en 5 heb ik opgenomen door middel van een taperecorder, begin augustus 1968.

b. Het verhaal

Ganba (d.i. Grote Broer, een taboenaam en tevens min of meer een eufemisme voor Tijger) had een spelletje uitgevonden. Elke zondag riep hij dieren uit het bos om dat met hem te komen spelen en steeds doodde hij dan ongemerkt een der spelenden. Hond en Geit waren nieuwsgierig en maakten een afspraak met Tijger.

Hond vertrouwde de zaak niet erg. Hij sprak het volgende met Geit af: Als we een tijdje aan het spelen zijn, dan moet je beginnen te jammeren van de buikpijn. Dan zal ik je het bos insturen, zogenaamd om je behoeften te doen. Maar dan ga je er als de wind vandoor; denk erom dat je niet zo snel bent als ik als er gevaar dreigt. Ik zal dan ook een smoesje maken en we smeren hem met z'n beiden.

Op de afgesproken tijd kwamen ze bij Tijger. De schedels der gedode dieren hingen op een rijtje aan een touw in zijn huis. Tijger was het eerst aan de beurt. Hij sloop rond, grommend: Hieli, hieli hieli, hieli, ik ging niet uit jagen en toch heb ik twee prooien gevonden! Hond vroeg verwonderd: Wat is dat nu voor een spelletje? Ja, zei Tijger, zo is het spel nu eenmaal. Nu zijn jullie aan de beurt. Hond begon meteen: Hieli, hieli, hieli, hieli, ik weet niet wat mijn vriend ervan denkt, maar voor mezelf ben ik zeker! De beurt was aan Geit. Die speelde: Hieli, hieli, hieli, hieli, hieli, knappe man geeft domme man kunde! (d.i.: Die knappe Hond opent mij, Geit, de ogen). Zo speelden zij geruime tijd, tot ze zagen dat Tijger het water uit de mond liep van begeerte. Geit begon onmiddellijk te schreeuwen van de buikpijn. Ga gauw het bos in, je behoefte doen, riep Hond. En tegen Tijger: Hij is ziek in zijn buik.

Tijger en Hond speelden door: Hieli, hieli, etc. Op een gegeven moment zei Hond: Tijger, ik moet erg pissen. Ga dan even, maar kom direct terug, zei Tijger. Hond rende het bos in en had Geit spoedig ingehaald. Ren naar de kreek! schreeuwde hij. Ik zal daarover heen zwemmen, want Tijger is bang voor water. Als jij aankomt, hou je dan dood, ga aan de oever liggen alsof je een witte steen bent.

Tijger had al gauw door dat zijn slachtoffers op de vlucht waren. Toen hij aan de kreek kwam, zag hij Geit niet, maar Hond stond hem aan de overkant op te wachten.

Nou, jullie hebben het spelletje gewonnen, zei Tijger. Maar waar is Geit eigenlijk? Dat wist Hond natuurlijk niet. Hoe ben je over dat water gekomen, Hond? Wel, Tijger, ik heb een witte steen genomen en naar de overkant gegooid; toen was de kreek opeens droog en kon ik overlopen. Als je bij me wilt komen, neem dan die witte steen die daar ligt en gooi hem over. Maar hij moet wel helemaal

op de andere oever komen, anders werkt het middel niet. Tijger liet zich bedotten. Hij pakte de 'witte steen' en gooide die met kracht naar de overkant. Geit kwam neer, riep: Moeder, ik ben ontsnapt! Hij rende weg. Hond volgde hem, na Tijger bespot te hebben.

Nu zorgden Hond en Geit ervoor dat alle dieren van het bos te weten kwamen wat zich bij Tijgers spelletjes afspeelde, zodat iedereen gewaarschuwd was en er geen slachtoffers meer vielen. Dit is de reden waarom Tijger en Hond vijanden zijn tot nu toe. Bolong! Klaar!

c. De letterlijke tekst met vertaling

De woorden van de pikiman zijn tussen strepen geplaatst. Voor een opmerking over de gebruikte spelling, zie p. 9

1. Wè na ... a Ganba ben dè, / ja / meki oen taki, da Ganba, mek'oen
Welnu ... de tijger was er / ja / laten we zeggen, dan tijger, laten we
2. taki, dagoe nanga kabita, / ja / mek'oen taki, da Ganba abi wan
zeggen, hond en geit, / ja / laten we zeggen, dan tijger had een
3. pé foe eng. / ja / Da te, mek'oen taki, te den dei sondè so,
spel van zichzelf. / ja / Dan als, laten we zeggen, als het zondag was,
4. / ja / ai kari den manmanman / ja / foe kong pé nanga eng.
/ ja / hij riep de mannen (dieren) / ja / om te komen spelen met hem.
5. / ja / Ma iniwan foe den sondei sainde kong pé, da a kii
/ ja / Maar elk van de zondagen waarop hij kwam spelen, dan doodde hij
6. wan soema. / Eh? / Ma namo, mek'oen taki, / ja / dagoe anga kabita,
iemand. / hè? / Echter, laten we zeggen, / ja / hond en geit,
7. / ja / da kabita go loekoe / ja / fa Ganba è pé a pé fi ing.
/ ja / dan geit ging kijken / ja / hoe tijger speelt het spel van hem.
8. / Mm / Ning den mariki dei / ja / Den mariki dei
/ Mm! / Nu zij stelden een dag vast. / ja / ze stelden een dag vast
9. kaba. / Kri! Kra! // Go ahead! / Den mariki dei kaba taki:
al. / Kri! Kra! // Go ahead! / Ze stelden al een dag vast zeggend:
10. Wè, Ba dagoe, kabita bia mek'oen taki, mi abi wan ... mi abi
Wel, broer hond, kameraad geit, laten we zeggen, ik heb een ... ik heb
11. wan feesti a sondei, / a so / mi abi wan feesti a sondei, / ja /
een feest op zondag / zo is het / ik heb een feest op zondag, / ja /
12. da ini wan sondè da w'o kwami (kong na mi) mek'oen pé. / Mmm! /
dan elke zondag dat we komen naar mij, laten we spelen. / Mmm! /
13. A kai a sondè. Den poti dei. Kaba den go.
De zondag was aangebroken. Ze hadden de dag vastgesteld. Daar gaan ze al.
14. / Ehè? / Ma namo, kabita anga dagoe mèke mofoe / Mm!
/ Hè? / Echter, geit en hond hadden een afspraak gemaakt! / Mm!
15. Koni man! / Dagoe taigi kabita taki: wè ja sie, tè w'o pé
Slimmerds! / Hond zei tegen geit dat: wel, kijk, als we gespeeld hebben
16. tè ... dan j'moe bari: mbèèè, mbèèè! Da joe moe dapè,
een tijdje, dan moet je roepen: bèèè, bèèè! Dan moet je daar zijn,

17. bika joe no gaw èke mi. / ja / Da mi o taki: Wê, kabita,
want je bent niet vlug zoals ik. / ja / Dan ga ik zeggen: Wel, geit,

18. a sani foe a bala jana, so a tang. A so a djanga (a de
die zaak van die broer daar, het zit zo met hem. Het is zo hij is met
19. anga) a bèè siki ma a bèè siki fi eng kisi eng kaba.
de buikziekte maar de buikziekte van hem heeft hem te pakken al.
20. Dan mi o sende joe taki: bala, go go a boesi èsèsi jè. / ja /
Dan ga ik je sturen, zeggend: broer, ga naar het bos snel, hoor. / ja /
21. Da di joe go a boesi anda, da joe è long nomo, / è gwè /
Dan als je naar het bos ginds gaat, dan ren je maar, / weg /
22. wanti di mi anga eng o pé tè w'kai na teng, / ja / da mi o
want als ik en hij gaan spelen tot het tijd is, / ja / dan ik ga
23. komoto. / Mm! / Da mi o taki mè go pisi, da mi o tèke a
weg. / Mm / Dan ga ik zeggen ik ga pissen, dan ga ik nemen het
24. foetoe pasi. / ja / Da Ganba pé pé tè den pé pé tè ala den asamanka
voetpad. / ja / Dan tijger speelde erg veel tot al de schedels
25. foe den meti ède tringi na eng oso bala. Namo,
van de dierenkoppen op een rij hingen in zijn huis, broer. Maar,
26. di a doro dei, den man go kaba. Kabita anga ba dagoe den pé
toen de dag er was, de mannen gingen al. Geit en broer hond speelden
27. langa teng. Ganba a fosi pé. Ganba pé kaba: hieli, hieli,
lange tijd. Tijger speelde eerst. Tijger speelde al: hieli, hieli,
28. hieli, hieli, hieli, hieli, hieli, mi na g'a boesi ma mi fende
hieli, etc. (klanknabootsing), ik ging niet naar het bos maar ik vond
29. toe meti. / Kri! Kra! / Tja go! / A pé langa teng:
twee dieren (als prooi) / Kri! Kra! // Ga door / Hij speelde lang:
30. hieli, hieli, hieli, hieli, hieli, hieli, hieli mi na g'a
hieli, hieli, etc., ik ging niet naar het
31. boesi ma mi fende toe meti. Dagoe taki: Mm, Mm? Ganba, faj' è pé so?
bos maar ik vond twee dieren. Hond zei: Mm, Mm? Tijger, hoe speel je zo?
32. J' a g'a boesi ma j'fende toe meti? Taki: no no.
Je ging niet naar het bos maar je vond twee dieren? Hij zei: nee nee,
33. na so a pé è dè. Dagoe pé gi eng wanteng: hieli, hieli, hieli,
zo is het spel. Hond speelde voor zich meteen: hieli, hieli, etc.
34. hieli, hieli, hieli, hieli, mi na sab' foe mati
ik weet (het) niet voor (mijn) vriend
35. ma mi sabi foe mi. Kabita pé fi eng: hieli, hieli, hieli,
maar ik weet voor mij (zelf). Geit speelde voor zich: hieli, hieli,
36. hieli, hieli, hieli, hieli, koni man gi dong man koni. / Gelach /
etc., knappe man gaf domme man kunde. / Gelach /
37. Taki ai / Kri! Kra! / Taki ai! Den pé go
Hij zei: jawel! / Kri! Kra! / Hij zei: jawel! Ze speelden gaan
38. den pé kong, den pé go den pé kong.
ze speelden kom, ze speelden gaan ze speelden kom, (ze speelden af en aan)
39. namo Ganba opo pala, namo ai baba a den tapoe, lo! Kabita
maar Tijger stond op snel, maar hij kwijlde op hen, lo! Geit
40. dè dapè, a bari langa teng: mbèè mbèèèè Dagoe bar'
is daar, hij schreeuwde lange tijd: bèè bèèèè! Hond schreeuwde
41. eng taki: watra n'è foe Ganba ja! Ma mi loekoe

tegen hem, zeggend: water is niet voor tijger, ja! Maar ik keek

42. dja, Kabita dja, a siki a bèè kaba. Go a boesi jè!
daar, geit (is) daar; hij is ziek in de buik al. Ga naar het bos hoor!
43. A go a boesi dè, falau! Namò a long.
Hij ging naar het bos dan, falau (klanknaboetsing) hij rende maar.
44. Namò den pé: hieli, hieli, hieli, hieli, hieli, mi na g'a boesi
Ze speelden maar: hieli, hieli, etc. ik ging niet naar het bos
45. ma mi fende toe meti. Ma dagoe sabi pé ai go. Dagoe sabi
maar ik vond twee dieren. Maar hond weet waar hij gaat. Hond weet
46. pé kabita è go. Dagoe pé fi eng: hieli, hieli, hieli, hieli, mi sab'
waar geit gaat. Hond speelt voor zichzelf: hieli, hieli, etc. ik weet
47. foe mi ma mi no sab' foe mati. A kong fika den toe,
voor mij maar ik weet niet voor (mijn) vriend. De twee bleven over;
48. ma namò den pé.....tje! Dagoe taki: Ganba, pisi kiri mi.
maar ze speelden.....tje! Hond zei: Tijger, ik moet erg pissen.
49. A taki: go pisi joe kong. A taki ai! A kai a boesi,
Hij zei: Ga pissen, je komt (dan terug). Hij zei: jawel! Hij bereikte het bos,
50. falau! Wa, a long, a long té a miti eng mati kabita
falau! Oei, hij rende, hij rende tot hij ontmoette zijn vriend geit
51. na pasi. A pasa eng, a taigi kabita taki: J' a si, tè
op het pad. Hij passeerde hem, hij zei tegen geit: Je zult zien, als
52. wi o doro na kiiki foe wi abra, Ganba n'ai go nanga watra.
we bij de kreek zijn om erover te gaan, tijger gaat niet over water.
53. Ma di joe doro na a kiiki foe abra, dan joe kai leti
Maar als je bij de kreek bent om erover te gaan, dan je valt vlak
54. na kiiki skien de, da joe trong wan soortoe stong, wan witi stong.
bij de kreek dan, dan word je een soort steen, een witte steen.
55. Dan di joe trong wan witi stong dan mi o fré abra a watra
Dan als je wordt een witte steen, dan ik ga vliegen over het water
56. kai go na abra sei, dan m'o tampoe na abra, da té a go long
naar de overkant, dan ga ik staan aan de overkant, dan als hij gaat rennen
57. tè a go doro dja, dan a o aksi mi taki: Dagoe, fa
tot hij hier aankomt, dan gaat hij mij vragen, zeggend: Hond, hoe
58. j' do'o gwanda? Dan mi o taki: Wè loekoe dja, na witi stong
ben je daar gekomen? Dan ga ik zeggen: Wel kijk hier, de witte steen
59. san dè na joe ondro dè, teki eng fringi ja, ma a moe kai
die onder je is, neem hem (en) smijt (hem) ja, maar hij moet vallen
60. na soro. Tè joe fringi eng kai na soro, dan a watra go dré.
op de oever. Als je hem op de oever werpt, dan het water wordt droog.
61. A so mi ben fringi eng, na watra ben dré, né mi
Zo heb ik hem gegooid, het water is droog geworden. toen ik
62. abra. A taki ai. / ja / A so a taigi kabita
ben overgegaan. Hij zei: jawel. / ja / Zo sprak hij toen geit
63. pasa pasa. Ma Ganba pé dè tè eng wanwan pé. A taki:
voorbijrende. Maar tijger speelde tot hij alleen speelde. Hij zei:
64. Mi mama! Mi dèdè! / Den gowè! /
Mijn moeder! Ik ben dood! (ik heb verloren) / Ze zijn weg! /
65. Kabita anga dagoe gowè. A naki foetoe. Hieli, hieli,

Geit en hond zijn weg. Hij stampte met zijn voet. Hieli, hieli,

66. hieli, hieli, hieli, hieli, hieli. A komoto. A long, a long,
hieli, etc. Hij ging weg. Hij rende, hij rende,
67. a long, a long, a long, a long, a long, tè a si dagoe a fesi
hij rende, etc. tot hij zag hond voor zich
68. anda, fala, fala, fala, fala. Ai si dagoe anda. Ai long.
ginds, ver, ver, ver, ver. Hij zag de hond daar. Hij rent.
69. Tsa, tsa! Ai si kabita. Kabita kong fika baka. Dagoe kong
Tsa, tsa! Hij ziet geit. Geit was weer overgeschoten. Hond kwam
70. tapoe wan oekoe. Dagoe doró a kriki. A fré! Woep Tja tja tja bré!
een hoek om. Hond kwam aan de kreek. Hij vloog! Woep! Tja tja tja bré!
71. Kabita doró dè, a kai.....plen! A trong wan witi stong! Ai
Geit was er, hij viel.....plen! Hij werd een witte steen! Ai!
72. / manpikien! // Bigiman / Ganba do'o. Wwoem! Na a
/ goeie hemel! // geweldige kerel! / Tijger is er. Wwoem! Bij de
73. skien watra. / A n'è go na watra? / Mm! Ja, a
rand van het water. / Hij gaat niet in het water? / Mm! Ja, hij
74. do'o Wwoem! A kong go baka kito-kito. A taki: ho! A bari
is er. Wwoem! Hij kwam stap voor stap terug. Hij zei: ho! Hij riep
75. dagoe, a taki: Ba dagoe, bia, a fondoe mi gowè a taki
tegen hond, hij zei: Broer hond, makker, het verwondert mij dat hij zegt:
76. mi gowè. Fa oen ben pé? Joe ben pé: hieli, hieli, hieli,
ik ga weg. Hoe speelden wij? Jij speelde: hieli, etc.
77. joe no go a boesi ma joe fende toe meti.
Je bent niet naar het bos gegaan maar je hebt twee dieren gevonden.
78. Nè mi pé taki: mi sab' foe mi ma mi no sab' foe mati.
Toen speelde ik dat: ik weet voor mezelf maar ik weet niet voor maat.
79. Kabita pé taki: koni man gi dong man koni. A so a pé pé.
Geit speelde dat: knappe man gaf domme man kunde. Zo speelde het spel.
80. A taki: Bia, joe wini mi. A taki: Wè no
Hij zei: makker, je hebt het van me gewonnen. Hij zei: wel nee!
81. Nè a taki: wè dagoe, dan o teng oen sa miti baka?
Toen zei hij: wel hond, dan wanneer zullen we elkaar weer ontmoeten?
82. A taki: na ifoe Gadoe wani. Bika sainde na Gadoe abi wi; ifoe
Hij zei: Als God wil. Omdat het is God die ons heeft; als
83. Gadoe meki foe wi miti baka, da w' o miti.
God maakt dat we elkaar weer ontmoeten, dan zullen we elkaar zien.
84. Ma ifoe a no meki foe wi miti baka toe, dan.... tè wi ana
Maar als hij niet maakt dat we elkaar weerzien, dan.... tot onze handen
85. loekoe bèè tapoe. / Kri! Kra! /
kijken op de buik. (d.i. tot we in de doodkist liggen) / Kri! Kra /
86. A taki ai. A taki: fa foe kabita? A taki: O! Loekoe,
Hij zei: jawel. Hij zei: hoe is het met de geit? Hij zei: O! Kijk,
87. o teng a ben komoto fika wi, a gowè.
toen hij er van door ging en ons in de steek liet, is hij weggegaan.
88. Ma ifi joe wani oen miti: di mi kong dja, di
Maar als je wilt dat we elkaar ontmoeten: toen ik hier kwam, toen
89. mi abra na witi stong, ning mi teki abra fringi kai

ik de witte steen overgooide, toen nam ik hem en gooide hem (vallen)

90. na soro na abra ja. Ning a watra dré. Dan ifoe joe
naar de oever aan de overkant. Toen was het water droog. Dan als je
91. wani oen miti, dan joe tek' eng, dan joe fringi
wilt dat we elkaar ontmoeten, dan neem je hem, dan gooi je hem
92. kai na abra ja. Dan watra o dré, dan j'abra kong foe
over, ja. Dan gaat het water droog worden, dan kom je over om
93. wi miti, dan wi o doe sani foe toe man-ningè.
elkaar te ontmoeten, dan we gaan doen het ding van twee volwassenen
95. A kor' eng kaba. A teke kabita fringi eng
(d.i. vechten). Hij had hem al te pakken. Hij nam geit (en) wierp hem
96. figi-figi. Kabita bari: mbèè, mbèè, komoto na ini eng ana
(klanknabootsing) Geit riep: bè, bè, ik ben uit zijn handen
97. te na gron gowè. A bari: mi mama, mi dèdè!
weg gekomen op de grond. Hij riep: mijn moeder, ik ben dood! (Ik heb
98. Kabita gowè! Dagoë, na joe sende na mi kabita fringi.
verloren) Geit is weg! Hond, jij stuurde me om geit te gooien.
99. A tak: wè no, oen ben pé mi è taki: koniman gi dong man koni;
Hij zei: welnu, we speelden dat ik zeg: knappe man geeft domme man kunde
100. na so kabita ben pé fi eng. Neng joe fringi kong gi mi, da wi
zo speelde geit voor zich. Nu je naar me gegooid hebt, dan wij
101. anga joe kaba, jè. W'ai (wi ne) miti moro.
en jij (zijn) klaar (met elkaar), hoor. We ontmoeten elkaar niet meer.
102. A taki: ai, bia. Neng Ganba gowè jè. A di Ganba gowè,
Hij zei: jawel, makker. Toen ging tijger weg, hoor. Toen tijger wegging,
103. neng ba dagoë nang kabita pa-ati a woortoe n'ala den pési
toen vriend hond en geit verspreidden het woord in alle plaatsen.
104. Neng mèke tè dagoë anga Boeboe miti,
Dat maakte dat, wanneer hond en Boeboe (tijger) elkaar ontmoeten
105. den de na feti. Na san dati a ben doe nanga eng, jè.
dan vechten zij. Dat ding (zoiets) heeft hij met hem gedaan, hoor.
106. Bolong! / klaar / klaar!

d. Typen en motieven

Het type van dit sprookje komt niet voor in Aarne-Thompson's register. Het centrale motief is: een achtervolger wordt door een der achtervolgden die reeds veilig de rivier over is, ertoe gebracht, de tweede achtervolgde, die zich voordoet als boomstronk (horens boven de grond, rest ingegraven), over het water te slingeren. Het water zou dan dalen en hij zou naar de overkant kunnen. Als deze list gelukt, is de tweede achtervolgde ook in veiligheid. Dit motief vinden we bij Herskovits, nrs. 18 en 21. In: Tijger, Hond en Geit doet geit zich echter niet voor als boomstronk, maar als een witte steen die aan de oever ligt.

2. De gouden papegaai

a. De verteller

De verteller is een creool uit Paramaribo van ongeveer 35 jaar. Hij is een ervaren 'toriman' die met virtuositeit zijn gehoor bespeelt. Zijn taal is het Negerengels van stad en district. Hij gebruikt zelfs typische modetermen als *tjaka* voor geld. Hij zei me, vele verhalen te kennen. Zijn pikiman is eveneens een stadscreool. Hij *speelt* dikwijls de slechte begriper, die beweringen vragend herhaalt, toelichting en uitleg vraagt, enz.

Het verhaal werd in augustus 1968 verteld in het kamp Luciemond (Boven-Corantijn) van het Bureau Waterkrachtwerken, 's avonds na de maaltijd. Er waren ongeveer 30 toehoorders: bemanningsleden van passerende boten en arbeiders van het kamp, die daar voor enkele maanden gestationeerd waren in verband met een aan te leggen tracee tussen Avanavero (Kabalebo) en Luciemond.

b. Het verhaal

In zekere stad was de koning van het land getrouwd met een negerin; hij was een blanke. Ook hun dienstbode was blank. Toen de vrouw zwanger werd moest de koning ten strijde trekken; het kind zou in zijn afwezigheid geboren worden. Het moment van de bevalling was daar. De dienstbode, die assisteerde, nam het pasgeboren kind en bracht het weg. Ze legde in plaats daarvan een jonge hond, die ze ergens had bemachtigd, naast de zwarte vrouw in het kraambed. Toen deze zover was dat ze haar kind kon bekijken, zag ze het verschrikkelijke feit: ze had een hond gebaard. De dienstbode smokkelde het kind de deur uit, legde het in een korf en liet die wegdrijven op de stroom. Toen de koning terugkwam van de strijd - hij had de oorlog verloren - hoorde hij wat er gebeurd was. Hij was geschokt maar wilde zijn vrouw niet verstoten.

Een oude man zat te vissen aan de waterkant; hij zag de mand drijven, haalde die naar zich toe, vond het kind en nam het mee naar huis. Zijn vrouw was blij met de baby - hun huwelijk was kinderloos gebleven - en nam het kind liefderijk op.

De vrouw van de koning werd weer zwanger; toen de bevalling naderde moest de koning opnieuw de oorlog in. Tijdens de geboorte wist de dienstbode het kind - weer een jongen - te verwisselen voor een pasgeboren katje. De geschiedenis herhaalde zich: de koningin zag dat ze een kat gebaard had, het kind dreef in een mand naar de plek waar de oude man gewoon was te vissen; ook deze jongen werd door de oudjes opgenomen en grootgebracht.

De koning kwam thuis; hij had de oorlog weer verloren. Tot overmaat van ramp had zijn vrouw weer een dier gebaard. Dat was hem te veel: de vrouw moest boeten. Hij liet een kuil graven, gaf opdracht een stoel te maken en daarin te zetten; nu liet men de vrouw in het diepe gat neer, om langzaam te sterven. Ze stierf echter niet; het regenwater zorgde dat ze haar dorst kon lessen en medelijdende mensen wierpen etensresten naar beneden.

De twee jongens, die Hendrik en Frederik genoemd werden, groeiden voorspoedig op. Toen ze groot genoeg waren om naar school te gaan, kwamen ze dagelijks voorbij het huis van de koning en ook voorbij de kuil met de vrouw erin. Steeds keken ze erin en iedere keer waren ze diep bewogen door het lot van de arme vrouw daar beneden.

Toen de oudste een jaar of tien was, hoorden de broers het verhaal van de gouden papegaai. Deze wondervogel woonde op een blauwe berg. De koning zou hem dolgraag bezitten, maar van de vele mannen die in zijn opdracht geprobeerd hadden, de vogel te bemachtigen, was niemand ooit teruggekeerd.

Op die wijze had de koning al bijna de helft van zijn weerbare mannen verloren.

Maar degene die erin slaagde, de wondervogel mee te brengen, zou rijk worden beloond.

Eens trof de koning de beide jongens bij de kuil aan, ze huilden. Hij voelde zich tot de knapen aangetrokken, troostte hen en gaf hun geld. Zo ontstond er een soort vriendschap tussen de koning en de jongens; ze waren dikwijls bij hem thuis. Op een dag ging de jongste, Frederik, de koning een paard vragen. Hij zou de gouden papegaai voor hem halen. De koning trachtte hem van het gevaarlijke plan af te houden; hij hield van de jongens. Maar toen niets Frederik tot andere gedachten kon brengen en het duidelijk werd, dat de jongen er in ieder geval op uit zou trekken, gaf de koning toe en gaf hem een paard dat de afstand tot de blauwe berg in drie uur kon afleggen. De oudste broer, Hendrik, die meer verstand had dan Frederik, wilde in zijn plaats gaan, maar deze was niet van zijn plan af te brengen. De pleegouders waren treurig; de oude vrouw bakte op Frederik's verzoek drie *dokoën* (soort deegkoek van rijst, bananen, mais etc.) voor hem; toen vertrok de jongen.

Hij reed zo snel hij kon. Onderweg wenkte een oude vrouw hem, te stoppen, maar hij reed door, roepend: Ik heb nu geen tijd, wacht tot ik terug ben! Hetzelfde gebeurde met een oude man op zijn weg. Toen kwam Frederik aan de blauwe berg. Daar stond een toren, helemaal van goud. Op de top zat de gouden papegaai. Hij zong:

Ja so de ja so de ti...
Ja so de ja so de ti...
Na mi moi fowroe ti...
Popokai joe sabi loe.

Frederik stopte, de papegaai kwam naar beneden. Overal om zich heen zag de jongen versteende mannen op paarden. Hij werd bang. Een stem riep: Pak hem, hou hem vast. Toen Frederik zich omdraaide, was hij op hetzelfde moment versteend. Ook zijn paard was van steen.

Hendrik had de tijd in de gaten gehouden. Zes uur waren voorbij: zijn broer kon al terug zijn. Zeven uur, acht uur later had hij bijna zekerheid: zijn broer was dood als de anderen die geprobeerd hadden, de vogel te halen. De volgende morgen ging hij niet naar school. Hij ging naar de koning en zei: Nu mijn broer dood is, wil ik niet alleen blijven leven. Ik ga proberen, hem terug te halen en zal ook de gouden papegaai meenemen als het me lukt. Geef me je snelste paard, dat doet er slechts twee uur over. De koning kon de jongen niet van zijn plan afbrengen, ook de oude pa en ma pleitten tevergeefs. Hendrik vertrok op het snelle paard. Ook hij had drie koeken meegekregen. Onderweg ontmoette hij dezelfde oude vrouw, die hem wenkte te stoppen. Hij deed dit. Ze klaagde over honger, hij gaf haar een stuk van zijn koek. In ruil voor zijn goede daad gaf ze hem een toverstaf om zijn paard te slaan zodat het niet zou verstenen. Ook prentte ze hem in dat hij niet om moest kijken als hij iemand hoorde roepen.

Een eind verder ontmoette hij de oude man, die hem eveneens wenkte. Ook deze had honger en kreeg een stuk koek. De man gaf hem een wonderflesje om op de stenen broer te druppelen zodat die weer levend zou worden. De jongen reed door. Hij kwam bij de blauwe berg en zag de gouden toren met de papegaai. Deze zong voor hem; een stem riep achter hem: Pak hem, hou hem vast. Hendrik keek niet om. De papegaai kwam naar beneden en toen de jongen zijn hand uitstak, kwam hij daarop zitten. Hij tikte zijn paard aan met zijn toverstaf, bereikte zijn broer en

druppelde de inhoud van het flesje op hem. Frederik werd opeens weer levend, evenals zijn paard. Maar dat niet alleen: de hele plaats kwam in opschudding. Alle versteende mensen en paarden waren weer springlevend geworden. De broers reden weg, Ze waren de anderen voor omdat ze snelle paarden hadden. De hele schaar volgde hen. Onderweg vertelden de broers elkaar wat hun was

overkomen. Frederik kwam erachter dat het gebrek aan geduld was dar hem noodlottig geworden was. De oude man en de oude vrouw zagen ze niet meer onderweg. Ze reden snel want ze hadden honger. Toen ze de stad naderden begon de papegaai te roepen. De hele stad stond op stelten. Alles stroomde naar de twee helden om ze een triomfantelijke ontvangst te bereiden. Ook de koning hoorde het nieuws en kwam ze tegemoet. Na enige tijd arriveerden ook de anderen. Wat een opschudding! De jongens gingen naar hun pleegouders; die waren dol van vreugde dat ze de doodgewaanden terugzagen.

De volgende dag werd er een vergadering gehouden want de koning wilde de positie van de twee redders bespreken. Toen ze naar het huis van de koning gingen keken ze in de kuil. Daar zat hun eigen moeder. Hendrik wist dit nu want de gaven der oude mensen onderweg hadden hem het vermogen gegeven, te verstaan wat de papegaai zong. Deze had hem verteld wie zijn moeder was. De vrouw in de kuil leefde nog; ze mocht niet sterven want de waarheid moest aan het licht komen. Hendrik had aan zijn pleegouders opheldering gevraagd maar dezen konden hem niets anders vertellen dan dat de beide jongens indertijd waren komen aandrijven in een korf.

Bij de koning gekomen vroegen ze hem uit te zoeken, wie hun vader was; wie hun moeder was wisten ze nu: de vrouw in de kuil. De koning liet de pleegouders roepen. De pa had het boek bij zich waarin hij indertijd precies had opgetekend wat er gebeurd was, en ook wanneer dit plaats gevonden had. Toen de koning zijn boek haalde en de datums vergeleek, bleek dat deze jongens zijn zoons waren. Het bedrog van de dienstbode kwam aan het licht. Deze was intussen de vrouw van de koning geworden. De kroon werd haar van het hoofd genomen en ze werd terechtgesteld. De echte koningin werd uit de kuil gehaald en verzorgd. Ze wilde eerst niet meer bij de blanke koning blijven; van een zwarte man zou ze, ook al had ze kwaad gedaan, nooit een dergelijke mishandeling gekregen hebben. Voor de wet was ze echter zijn vrouw, ze moest dus bij hem blijven. Hendrik en Frederik werden prins, de pleegouders werden rijkelijk beloond. De terechtgestelde dienstbode werd gevild, van haar huid werd een vloermat gemaakt waaraan de koningin haar voeten kon vegen. De beenderen werden gebruikt om een trap te maken waarop de koningin naar boven kon gaan.

Moraal: Als je geduld hebt zul je lang leven en gelukkig zijn.

c. De letterlijke tekst met vertaling

De woorden van de pikiman zijn tussen strepen geplaatst. Voor een opmerking over de gebruikte spelling, zie p. 9.

1. Kri! Kra! Wel, mi man, a wan kondre wan foto ben de. / ja /
Kri! Kra! Wel, mijn mannen, in een land was een stad. / ja /
2. Maar, eh, mi no sab' a foto nen. / joe no sab' a
Maar, eh, ik ken de naam van die stad niet. / je kent niet de
3. foto nen? / No no / sario! / Ma a ben de wan foto.
naam van de stad? / Nee nee. / jammer / Maar er was een stad.
4. Dan a ben de ....i ben abi wan koning na ini a foto, / bato man! /

- Dan was er ....je had een koning in de stad, / bato man! /*
5. *èn a koning dati ben trow nanga wan blaka frow. / sipari opo! /
en die koning was getrouwd met een zwarte vrouw. / sipari opo! /*
6. *Ma a ben de wan bakra. / ja ja / A now d'a trow nanga wan nengre.
Maar hij was een blanke. / ja ja / Nu was hij getrouwd met een negerin.*
7. */ na so / A now j'sabi taki da a ben de wan moeilek sani kaba,
/ zo is het / En nu je weet dat dat een moeilijke zaak was al,*

8. / bato man! / foe wan bakra tek' wan nengre. / sipari opo! /
/ bato man! / als een blanke een neger neemt. / sipari opo! /
9. Ma now dan, a kondre no ben firi en boen ba, foe den bakra
Maar nu dan, het land voelde zich niet goed, broer, van de blanke
10. sé, / ja / foe wan bakra tek' wan nengre. / na so / A no ben
kant, / ja / dat een blanke een negerin nam. / zo is het / Dat was niet
11. moi toch? / ja / Ma now, eni or' a kon so kaba. / bato
mooi toch? / ja / Maar nu, in ieder geval, het was zo gelopen. / bato
12. man! / I si, joe no man poeroe / ja / san a man teki.
man / Je ziet, je kunt niet terugnemen / ja / wat de man genomen had.
13. / ja / Di a tek' en kaba a trow nanga en. / ja /
/ ja / Omdat hij haar al genomen had trouwde hij met haar. / ja /
14. A now dan, so den de. / ja / Ma now, wan pikin jari, dan
Nu dan, zo stond het met hen. / ja / Maar nu, een klein jaar, dan
15. a frow kon de anga bere. / ja / Ma now da, juist tijd dati dan
de vrouw werd zwanger. / ja / Maar nu dan, juist op die tijd
16. orlog ben opo, / ja / na koning ben moes' go a feti, want
kwam er oorlog / ja / de koning moest gaan naar de strijd, want
17. fos'ten koning no ben sidon oso da sroedati
vroeger bleef de koning niet in zijn huis zitten terwijl de soldaten
18. go go feti. / nee / Sroedati nanga koning alamala, a go,
gingen vechten. / nee / Soldaten en koning allemaal, hij ging,
19. joe moe go naki loekoe. / ja / San ai feni ai teki.
je moest gaan ten strijde. / ja / Wat hij vindt dat neemt hij.
20. / ja ja / Te oen kon oen feti te ..... koning nanga koning
/ ja ja / Als men kwam vocht men tot ..... koning en koning
21. kon miti. / algemeen gelach // foe degi? / Foe degi loekoe.
troffen elkaar. / op de degen? / Op de degen.
22. San ai naki ai teki. Dus a so a tori ben gwe.
Wat hij treft dat neemt hij. Dus zo ging de zaak verder.
23. / ja / So na koning go na feti. / ja ja / Ma now, juist
/ ja / Zo ging de koning naar de strijd. / ja ja / Maar nu, juist
24. a tijd dati a frow ben moes' kis' a pikin toe. / branto! /
op die tijd moest ook de vrouw het kind krijgen. / branto! /
25. Ma now, a koning feti feti feti feti. / bato man! / So a frow
Maar nu, de koning vocht..... / bato man! / Zo de vrouw
26. kon foe kis' a pikin a oso. / ja ja / A now, di a mek' a pikin
kreeg het kind thuis. / ja ja / Nu, toen ze het kind baarde
27. a oso kaba, / ja / en nanga a bediende foe koning / na so /
thuis, al, / ja / zij en de bediende van de koning / zo is het /
28. èn dat ben de wan bakra, / na troe / a bediende. / na troe /
en dat was een blanke, / het is waar / de bediende / het is waar /
29. Ma now, di a frow kis' a pikin kaba, da now, fos'
Maar nu, toen de vrouw het kind al had gekregen, dan nu, voordat
30. a frow meki, / ja / dan a bediende regel en sani so / ja /
de vrouw baarde. / ja / dan de bediende regelde haar zaken zo / ja /
31. dat a seekoe wan moi jonge poespoesi / ja / di kan gebor'

dat ze zocht een mooi jong poesje / ja / dat kon geboren zijn
32. *a dé dati toe. / ja / A tjar' en go pot' gi na frow,*
op die dag ook. / ja / Ze bracht het en zette het voor de vrouw,

33. let' na en fesi. / ja ja / A poer' a pikin safri,
recht voor haar gezicht. / ja ja / Ze nam het kind zachtjes weg,
34. / ja ja / a dek' en anga wan witi krosi, / ja / a moi a domroe
/ ja ja / ze dekte het met een witte doek, / ja / mooi wikkelde ze
35. moi a pot' en na ini wan manki / Mm / a tjar' en go pot' a sé.
mooi ze zette het in een mandje / Mm! / ze bracht het weg.
36. / ai! / Now, di a frow ai kon krin, ala
/ ai! / Nu, toen de ogen van de vrouw helder geworden waren, alle
37. sani moi, / ja / a sor' a blaka frow taki:
dingen mooi / ja / toonde ze de zwarte vrouw (de kat) en zei:
38. We loekoe san i kisi, / ja / i kisi wan pikin.... / ja /
Wel, kijk wat je gekregen hebt / ja / je kreeg een klein / ja /
39. poespoesi. / ja / A frow taki: San? Na frow dan a pikin disi
poesje. / ja / De vrouw zei: Wat? Vrouw, dan dit kind
40. mi kisi? / ja / Taki ja. Tak' a boen. Koning las'
heb ik gekregen? / ja / Ze zei ja. Ze zei het is goed. De koning verloor
41. a feti. / a koning las' a feti? / A las' a feti,
de strijd. / de koning verloor de strijd? / Hij verloor de strijd,
42. mi mati. / sario! / A lasi! So na frow teki a pikin
mijn makker. / jammer! / Hij verloor! Zo de vrouw nam het kind
43. nanga a manki. / ja / Joe b' abi wan moi kanari, leki lek'
met de mand. / ja / Je had (daar) een mooi kanaal, net zoals
44. di foe a foto. / Mm! / Fa joe si a sé kanari so, / ja /
dat van de stad. / Mm! / Zoals je de kant van het kanaal ziet / ja /
45. a so a saka a pikin moi nanga a manki. / ja / A drif'
zo liet ze zakken het kind mooi met de mand. / ja / Ze stootte
46. en g'a mindri sé. / eh? / Tap' a moment dati wan owroe pa
hem naar het midden. / eh? / Precies op dat ogenblik een oude pa
47. ben de a sé a kanari a ondro sé e okoe
was aan de kant van het kanaal, aan de onderkant, aan het vissen.
48. / ja / A si wan manki e drif' e p'sa. / M! / A si taki:
/ ja / Hij zag een mand drijven voorbij. / M! / Hij zag en zei:
49. No, san na a manki disi? Mi e go loekoe san de na ini. / ja / A pa
Nu, wat is dit mandje? Ik ga kijken wat erin is. / ja / De pa
50. drif' nanga en boto go, / ja / a kis' a manki, a pot' en
schoof erheen met zijn boot, / ja / hij pakte de mand, hij zette hem
51. a boto, a ari go a sé. / sario! / Di a kon, a
in de boot, hij ging naar de kant. / jammer / Toen hij er was, hij
52. op' a manki, a si wan njoenjoepikin na ini. / na ini a manki? /
opende de mand, hij zag een zuigeling erin. / in de mand? /
53. Na ini a manki domroe. / M! / A pa taki: San! San mi si dja? Dis'
In de mand ingepakt. / M! / De pa zei: Wat! Wat zie ik daar? Dit
54. a wan wonder! Mi feni wan jongoe pikin na ini wan manki / ja /
is een wonder! Ik vind een jong kind in een mand. / ja /
55. A so a pa tek' en pikin. / a tek' a pikin kaba? / A tek' en sa...ni...
Zo de pa nam zijn kind. / hij nam het kind al? / Hij nam zijn ding.
56. / sario! / Tjari go na oso

(d.i.: hij zit er nu aan vast!) / jammer! / Hij brengt gaat naar huis

57. Ion go na en frow.
rent gaat naar zijn vrouw. (hij bracht het hardlopend thuis, naar
58. / Eh! / Taigi en frow san pasa.
zijn vrouw) / Eh! / Hij vertelde zijn vrouw wat er gebeurd was.
59. / Taigi en san pasa? / A teki kaba!
/ Vertelde haar wat er gebeurd was? / Hij heeft al genomen!
60. A ma meki moeite, a regel, a sreká! Lek' so a sabi.
De vrouw deed moeite, ze regelde, ze was bereid! Zoals ze geleerd had.
61. / ai! / A ten dati koning kon ini a foto. / ja / A lasi feti,
/ ai! / Op die tijd kwam de koning in de stad. / ja / Hij verloor,
62. en frow kisi poesposi. / eh! / Koning sidon, a kré.
zijn vrouw kreeg een poes. / eh! / Koning ging zitten, hij huilde.
63. / ja / A kré foe toe sé, a lasi feti, a lasi
/ ja / Hij huilde om twee redenen, hij verloor de strijd, hij verloor
64. pikin. / sario! / A koning de a foeroe prakseri. / ja / Now
een kind. / jammer / De koning dacht veel na. / ja / Nu
65. na pa kari a boi san a feni na ini a manki, a kar' en
de pa noemde de jongen die hij vond in een mand, hij noemde hem
66. Hendrik. / Hendrik? / Hendrik! So a kwek' en. / M! /
Hendrik. / Hendrik? / Hendrik! Zo hij bracht hem groot. / M! /
67. A koning or' en frow toe. / ja / A or' en te... a frow
De koning hield zijn vrouw ook. / ja / Hij hield haar tot... de vrouw
68. swanger baka. / ja / A frow de anga bere baka. / eh! / A frow
weer zwanger was. / ja / De vrouw is weer zwanger. / eh! / De vrouw
69. kon go loekoe loekoe, te a kon wan stand, ko'w taki
ging kijken, kijken, kijken, tot het vorm aangenomen had, laat ons zeggen
70. tegen wan jari precies. / ja / Wan jari precies, orlog bari.
ongeveer een jaar precies. / ja / Na precies een jaar, oorlog kwam.
71. / baka / Koning moe gwe, / M! / foe go bak' a feti.
/ weer! / De koning moest weggaan / M! / om weer te gaan vechten.
72. So a koning go a feti baka. / a go baka a feti? / A gwe
Zo de koning ging weer vechten. / hij ging weer vechten? / Hij ging
73. baka a feti. / a go baka a feti, dan a gwe? / A gwe!
weer vechten. / hij ging weer vechten, dan hij ging weg? / Hij ging
74. Koning go a feti. A moment dati a frow srefi moe
weg. De koning ging vechten. Op dat ogenblik moest de vrouw zelf
75. kis' a pikin toe. / M? / So a mek' a pikin a sem
krijgen het kind ook. / M? / Zo ze baarde het kind op dezelfde
76. fasi baka. A bediende regel en so... / da koning gwe baka? /
manier weer. De bediende regelde het zo... / dan de koning ging
77. Da koning gwe baka a feti. / so a kis' a
weer weg? / Dan de koning ging weer vechten. / zo zij kreeg het
78. pikin baka? / So a regel wan moi pikin dagoe, jongoe
kind weer? / Zo ze zorgde voor een mooie kleine hond, een jonge
79. dagoe, a pot' en gi en na en fesi. / Ah! / Ten di a frow ai
hond, ze hield hem voor haar gezicht. / Ah! / Toen de ogen van
80. kon krin, a boi e sor' en wan pikin dagoe.

de vrouw helder waren, de dienstbode toont haar een hondje.

81. / san! / A taki: Loekoe, a san j' kisi. / ha! / Tra lesi mi
/ wat! / Ze zei: *Kijk wat je kreeg.* / ha! / *De vorige keer dat ik*
82. *ben meki, mi kisi wan poesposi, dis' lesi mi kisi wan dagoe?*
baarde, ik kreeg een poes, deze keer ik kreeg een hond?
83. A taki: Ja. / a boen / Koning las' a feti / a
Ze zei: *Ja. / het is goed / De koning verloor de strijd. / hij*
84. *las' a feti? / A las' a feti, a kon baka. Kon*
verloor de strijd? / Hij verloor de strijd, hij kwam terug. Kwam
85. *baka, kon jere taigi en san pasa. / ja / Tak:*
terug, kwam te horen ze zeiden hem wat gebeurd was. / ja / Hij zei:
86. *O! A boen, frow disi no boen. A moe dede. / a frow*
O! Het is goed, deze vrouw is niet goed. Ze moet dood. / de vrouw
87. *moe dede? / Frow moe dede. Ma en no kir' en so:*
moet dood? / De vrouw moet dood. Maar hij doodde haar niet zo:
88. *kir' en kot' en bro foe ai taki:*
doodde haar (niet) door haar de adem af te snijden en te zeggen:
89. *We, den kot' en bro den ber' en. / ja / A no kir'*
Wel, ze snijden haar adem ze begraven haar. / ja / Hij niet doodde
90. *en so. A go straf' en da en srefi dede. A pot' a...*
haar zo. Hij zou haar straffen tot ze zelf zou sterven. Zij deed de....
91. *A bediende pot' a manki.... pot' a pikin na ini wan manki / ja /*
De dienstbode zette de mand.... zette de kleine in een mand / ja /
92. *pot' en na kanari a drif' gwe. / Mm? / Precies wan jari*
zette die in het kanaal, ze stootte weg. / Mm? / Precies na een jaar
93. *na owroe pa de na watra de oekoe, / ja / a si a manki*
zat de oude pa aan het water te hengelen, / ja / hij zag de mand
94. *baka a taki: We, disi n'a fasi. A ben p'sa so wan jari*
weer, hij zei: Wel, dit kan niet missen. Het was gebeurd een jaar geleden
95. *gi en kaba. / ja / Dan a go loekoe baka. / M! / A go*
met hem al. / ja / Toen ging hij weer kijken. / M! / Hij ging
96. *tek' en manki kon, a si wan jongoe pikin na ini. / baka? / Baka*
nemen zijn mand, hij zag een jong kind erin. / weer? / Weer
97. *agen. Ha! Ai! A pa tek' kon tja' kon baka. Mama teki ai sorgoe*
opnieuw. Ha! Ai! De pa nam (hem) weer mee. Moeder nam, ze zorgde.
98. *Ala sani ai si a pa e skrifi pot' dape / ja / tap'*
Alle dingen die het oog ziet schrijft de pa daar neer / ja / in
99. *wan boekoe. / eh! / A kar' a pikin dati Frederik. / Frederik? /*
een boek. / eh! / Hij noemde dat kind Frederik. / Frederik? /
100. *Frederik. Ma now, na san a koning doe nanga a oema, a blaka oema?*
Frederik. Maar nu, wat deed de koning met de vrouw, de zwarte vrouw?
101. */ ja / A diki wan moi dipi olo. / M! / Dipi! / a olo? /*
/ ja / Hij dolf een mooi diep gat. / M! / Diep! / het gat? /
102. *O, te joe go loek' en, j'o sari. Den mek'*
O, als je het gaat zien, ga je medelijden krijgen. Ze maakten
103. *precies so wan stoeroe. / mi ben de drape di den mek' a stoeroe! /*
precies zo'n stoel. / ik was daar toen ze de stoel maakten! /
104. *I ben de drape? / Mi ben let' drape man! Net so*

Jij bent daar(bij) geweest? / Ik was juist daar, man! Net zo

105. wan stoeroe mi meki. // Bato man! / Mek' en moi te a
een stoel heb ik gemaakt. // Bato man! / Ze maakten hem mooi tot hij
106. kaba. / sipari opo! / Pot' en na ini olo moi, / ja /
klaar was, / sipari opo! / Ze zetten hem in het gat mooi, / ja /
107. i sak' a frow go na ini a olo. / M! / Pot' en precies
men liet de vrouw in het gat zakken. / M! / Zetten haar precies
108. sidon let' so na in' a stoeroe. / tori go tori kon /
zitten net zo in de stoel. / het verhaal gaat het verhaal komt /
109. San den njan libi den iti go na in' a olo. / ja /
Wat ze bij het eten overlieten gooiden ze in het gat. / ja /
110. Dat a frow e teki njan. / sario! / Den saka watra,
Dat neemt de vrouw om te eten. / jammer! / Ze lieten neer water,
111. dot' watra gi en ai dringi. Den meki wan bigi tent gi
vuil water voor haar ze dronk. Ze maakten een grote tent voor
112. en so, te son kon foe a no bron en. Te alen
haar zo, als de zon komt dat hij haar niet verbrandt. Als de regen
113. fadon, ala e was' go in' a olo. / M! / Watra a kir' en, ai
valt, alles spoelt in het gat. / M! / Als ze dorst heeft, ze
114. dringi. So a p'sa so a p'sa so a p'sa kon na ini wan jari,
drinkt. Zo ging het maar door, een jaar,
115. toe dri jari. A frow de, a libi ete. Ai njan ai
twee, drie jaar lang. De vrouw is er, ze leeft nog. Ze eet, ze
116. dringi toch? A moesoe libi. Te Gado wroko en sani,
drinkt toch? Ze moet leven. Als God zijn zaken doet, (gaat dit)
117. wan tra fasi, moro lek' te mi nanga joe wroko.
op een andere manier, beter dan als ik en jij werken.
118. Kon baka na wan toe fo jari, da den pikin ben moes' foe go na
Na ongeveer vier jaar, dan de kinderen moesten gaan naar
119. skoro kaba, toch? / ja / Want a wan abi fo jari èn, kon
school al, toch? / ja / Want de ene was vier jaar en, laten
120. wi taki, a wan abi toe jari so. / ja / Want altijd a
we zeggen, de ander was zo twee jaar. / ja / Want altijd de
121. wan bigi wan a moesoe teki wan jari nanga afoe moro a pikin
oudere moet anderhalf jaar ouder zijn dan de jongere.
122. wan. / ja / We, mi man, a tori de so! Den pikin e go
/ ja / Wel, mijn mannen, het verhaal is zo! De kinderen gaan
123. a skoro. / ja / A bigi wan kon a ferstan moro
naar school. / ja / De oudste had meer verstand gekregen dan
124. a pikin wan. / M! / Dan juiste pe den man dati e p'sa
de jongste. / M! / Dan juist waar die mannen voorbij gaan
125. go na skoro, let' a sé olo den man e p'sa,
om naar school te gaan, precies langs het gat de mannen passeren,
126. go na skoro, let' a koning mofodoro.
om naar school te gaan, vlak langs het voorerf van de koning.
127. / ja / I si, te den jonkoeman e p'sa, Hendrik nanga Fre-
/ ja / Je ziet, als de jongelieden voorbijgaan, Hendrik en Fre-
128. derik, èn den man e kon beni loekoe a olo,

derik, en de mannen zich gaan buigen om te kijken in het gat,

129. dan den si a frow in a olo. Dan den man e sari,
dan zien ze de vrouw in het gat. Dan zijn de mannen droevig,
130. O! / tjè! / Mi no sabi san den man e sari. Den man e
O! / tjè / Ik weet niet wat de mannen bedroeft. De mannen gaan
131. p'sa gwe. Den p'sa gwe altijd, den kon baka
voorbij, gaan weg. Ze passeren en gaan weg altijd, ze komen terug
132. èn beni loekoe a m'ma in a olo. / den si tak'
en buigen om te kijken naar de vrouw in het gat. / ze zien dat
133. a no dede ete? / Den si tak' a no dede ete. So den
ze nog niet dood is? / Ze zien dat ze nog niet dood is. Zo de
134. man e kon bigi so den man e kon bigi. A trawan abi féfi
mannen worden groot zo de mannen worden groot. De ene is vijf
135. jari a trawan abi fo jari. So den man kon si a sani disi.
jaar, de ander is vier jaar. Zo de mannen kwamen zien deze zaak.
136. Den taki: San! A wan kon taigi en pikin brada: A wan soema!
Ze zeiden: Wat! De ene zei tegen zijn broertje: Het is een mens!
137. Taki ai. Fa dat' kon dat' a de na in' a olo? En sref'
Hij zei: ai. Hoe komt het dat zij in het gat is? Hijzelf
138. no sabi. / ja / Ma eni or' den de nomo.
weet het niet. / ja / Maar in ieder geval ze zijn er maar.
139. Boi go a skoro den e kon boi go a skoro.
De jongens gaan naar school ze komen, de jongens gaan naar school
140. den e kon, te a wan kon abi tin jari. / ja / a bigi wan. A
ze komen, tot de ene tien jaar was, / ja / de grote. De
141. pikin wan abi négi jari. Ma now dan sa j' denki baka? Wan tra
kleine is negen jaar. Maar nu dan, wat denk je weer? Een ander
142. gefar de na in' a foto baka. Koning abi fanowdoe foe wan gowtoe
gevaar is in de stad weer. De koning had nodig een gouden
143. popokai. / ab' fanowdoe foe wan gowtoe popkai? / Wan gowtoe
papegaai. / had nodig een gouden papegaai? / Een gouden
144. popokai, / M! / di de na wan bergi den kari Blawbergi.
papegaai, / M! / die is op een berg die ze noemen de blauwe berg.
145. / ja / Dape den e teki ala soema. Soema di go n'e kon
/ ja / Daar houden ze alle mensen vast. Mensen die gaan komen niet
146. moro / M! / Ala soema di go e tan. / e tan? /
meer terug. / M! / Alle mensen die gaan blijven (daar). / blijven? /
147. Dus foe a gowtoe popokai dati di moesoe kon in' a kondre dan
Dus voor die gouden papegaai die moest komen in het land dan
148. ala soema di go e tan dape. Koning lasi bijna afoe
alle mensen die gaan blijven daar. De koning verloor bijna de helft
149. foe a kondre foe en. / foe den soema? / Foe den soema! Foe san
van het land van hem. / van de mensen? / Van de mensen! Van hen die
150. e go, foe san e go di n' e kon moro. / di n' e kon
gaan, van hen die gaan / die niet meer terug komen. / die niet komen
151. moro? / Trawan e komopo t' a kondre e kon foe go teki
meer? / Een ander gaat weg naar het land, komt om te gaan nemen
152. a gowtoe popokai dati foe tjari gi koning. / a no kon

die gouden papagaai om te brengen naar de koning. / hij kwam niet

153. moro? / Want te i go tek' en tjar' gi koning, dan
meer? / Want als je hem gaat nemen brengen voor de koning, dan
154. joe na goedoeman. / ja / Na ini a kondre, toch! We so, a jonkoe-
jij bent rijk. / ja / In het land, toch! Wel zo, de jonge-
155. man disi, / ja / p'sa wan dé na mofo na olo, a
man deze, / ja / ging eens voorbij de opening van het gat, hij
156. si a frow, dan a loekoe a frow, dan a kré. / a
zag de vrouw, dan hij keek naar de vrouw, dan hij huilde. / hij
157. kré? / A kré watra na ai, a pikin wan srefi
huilde? / Hij huilde met tranen in de ogen, de kleine zelf
158. kré watra na ai foe a frow na ini a olo. / M! /
huilde met tranen in de ogen voor de vrouw in het gat. / M! /
159. Koning si den, / ja / a koning kar' den. Kar' den kon
De koning zag ze / ja / de koning riep ze. Hij riep ze om te komen
160. tak' san den kré. Den taki, now den si wan soema na ini
zeggen waarom ze huilden. Ze zeiden, nu ze zagen een mens in
161. a olo e pina. / ja / Dat' ben gi den sari. O! A tak':
het gat die gebrek leed. / ja / Dat had hen bedroefd. O! Hij zei:
162. Boen. Mek' den no sari moro. A gi den sensi, den gwe.
Goed. Laten ze niet meer treuren. Hij gaf hun geld, ze gingen weg.
163. / M! / Dus ala dé den boi d' anga tjaka. / ja / Ala dé
/ M! / Dus ieder dag de jongens zijn met geld. / ja / Iedere dag
164. moni de na den man saka. Koning gi den man
is er geld in de zakken van de mannen. De koning gaf de mannen
165. moni, man! Koning gi den man moni, man! Kande te
geld, man! De koning gaf de mannen geld, man! Misschien wanneer
166. den man komopo na skoro, i sab' olati den man e go na
de mannen uit school kwamen, je weet hoelaat de mannen gaan naar
167. oso? Den de a koning oso! / ja / Koning or'
huis? Ze zijn in het huis van de koning! / ja / De koning hield
168. den drape. Omeni langa ten den boi de foe gwe na oso?
ze daar. Hoelang blijven de jongens voor ze naar huis gaan?
169. So a sani kon e p'sa kaba. / M! / I no sab' foe sainde? / ja? /
Zo was dat al gebeurd. / M! / Je weet niet waarom? / ja? /
170. A koning lob' den man toch. / ja / A wan lesi den man
De koning hield van de mannen toch. / ja / Eens de mannen
171. komoto a skoro e kon, dan den e go na koning. Tak:
kwamen uit school, dan gaan ze naar de koning. Hij (de oudste) zei:
172. Koning, i sab' san p'sa? Tak: Jere, mi o aks'
Koning, weet je wat er gebeurd is? Hij zei: Hoor, ik ga vragen
173. joe wan asi. / M! / Mi jere j'ab' wan gowtoe popokai
je een paard. / M! / Ik heb gehoord, je hebt een gouden papegaai
174. di moe kon na in' a kondre fi joe ma no wan soema de f' tjar'en
die moet komen in het land van jou maar er is niemand om hem te
175. kon. / ja / Mi wan' go tek' en gi joe. A pa lafoe! Koning
halen. / ja / Ik wil hem gaan halen voor je. De pa lachte! Koning
176. lafoe! / a lafoe? / A lafoe! / M! / Omeni big'bigi man

lachte! / hij lachte? / Hij lachte! / M! / Hoeveel grote mensen

177. fet' foe a sani te den weri den go sidon.
vochten voor die zaak tot ze vermoeid werden en gingen zitten.
178. Alamala e dede tan drape. / tan drape? / No wan man man
Allen zijn daar doodgebleven. / daar gebleven? / Niemand kan
179. tjar' en kon, dan joe so wan pikin boi foe tin jari o
hem hier brengen, dan jij, zo'n kleine jongen van tien jaar gaat
180. man tjar' en kon? / M! / A no law law sani a boi e taki?
hem kunnen brengen? / M! / Is het geen onzin wat de jongen zegt?
181. / hèn! / A tak: mi boi, / tori go tori kon /
/ hèn! / Hij zei: mijn jongen, / het verhaal gaat het verhaal
182. mi e sorgoe joe mi gi joe sensi, / ja / te lek'
komt / ik zorg voor je, ik heb je geld gegeven, / ja / totdat
183. oen sa wroko, mi lob' oenoe / M! / Ma dat'
jullie zullen gaan werken, ik hou van jullie. / M! / Maar dat
184. mi no wani foe doe nanga oenoe. / foe go? / Foe go! Want
wil ik niet doen met jullie. / om te gaan? / Om te gaan! Want
185. oen no man kon moro. / M! / Tak: Koning,
jullie kunnen niet meer terugkomen. / M! / Hij zei: Koning,
186. gi mi! Gi mi wan asi! Mi jere j'ab' asi
geef me! Geef me een paard! Ik heb gehoord je hebt een paard
187. dja di e mek' en dri joeroe go na a bergi. Ifi joe gi mi wan asi
hier dat in drie uur naar de berg gaat. Als je me een paard geeft
188. foe dri joeroe, dus go nanga kon baka siksi joeroe, / M! / da
voor drie uur, dus heen en terug zes uren, / M! / dan
189. j'ab' wan gowtoe popokai na ini a kondre f' joe. / san! /
heb je een gouden papegaai in het land van je. / wat! /
190. Dan m' o tjar' en kon. / ja / Now, a pikin wan' stré anga a
Dan ga ik hem halen. / ja / Nu, de kleine kibbelde met de
191. bigi wan want a pikin wan srefi wani go toe. / a wani go toe? /
grote want de kleine zelf wilde ook gaan. / hij wilde ook gaan? /
192. Dus a no wan' en bigi brada fos' go. Altijd na en
Dus hij wilde niet dat zijn grote broer eerst ging. Altijd hij
193. fosi moe go! / ja / Dus if' koning moes' gi, dan
eerst moest gaan! / ja / Dus als de koning moest geven, dan
194. na en, a pikin wan, moe gi, Frederik! / M! / A en
aan hem, de kleine, moest (hij) geven, Frederik! / M! / Hij
195. wan' a sani. / ja / A man regel a san' so.
wilde de zaak. / ja / De man (de jongen) had de zaak zo geregeld.
196. Koning kon f'fer nanga a sani. Dan joe sab' san a pikin wan doe?
De zaak verveelde de koning. Dan weet je wat de kleine deed?
197. A go na en pa oso taki: Jere, m'ma, baka dri
Hij ging naar zijn vaders huis en zei: Hoor, ma, bak drie
198. dokoën gi mi. / ja / Mi o go tek' a gowtow popokai gi
koeken voor me. / ja / Ik zal gaan halen de gouden papegaai voor
199. koning. / ja. nanga asi a o gwe? / Nanga asi
de koning. / ja. met het paard gaat hij weg? / Met het paard
200. a o gwe. / ha! / Koning no piki ete if'

gaat hij weg. / ha! / De koning heeft nog niet geantwoord of

201. a o gi if' a n' o gi, ma a taig' en m'ma mek' en
hij geven zal of niet, maar hij zei zijn moeder, laat ze
202. baka dri dokoën gi en. A o go tek' a gowtoe
bakken drie koeken voor hem. Hij zal gaan halen de gouden
203. popokai tjar' gi koning. / ja / O, a pa nanga a ma
papegaai brengen voor de koning. / ja / O, de pa en de ma
204. e lafoe den kré toe. / den kré? / Ja, want a boi
lachen en huilen tegelijk. / ze huilden? / Ja, want de jongen
205. moe dede! / M! / If' koning piki tak': We, en sa gi,
moet sterven! / M! / Als de koning antwoordt: Wel, hij zal geven,
206. dan... dan den boi dede, want den moes' go. / den moes'
dan... dan sterven de jongens want ze moeten gaan. / ze moeten
207. go! / Den moes' go! Want if' koning piki dan joe
gaan! / Ze moeten gaan! Want als de koning antwoordt dan je
208. moes' go. We, now dati / ja / So a boi go baka
moet gaan. Wel, zo is het! / ja / Zo de jongen ging terug
209. mamanten a skoro a tak' anga koning baka. Koning
's morgens naar school hij sprak met de koning weer. De koning
210. tak: A boen kon. Mi o gi joe a asi. / a go
zei: Het is goed, kom. Ik zal je het paard geven. / hij gaat
211. gi en na asi? / A go gi en asi, dri joeroe
hem het paard geven? / Hij gaat geven hem het paard, drie uur
212. langa a go. / san! / Foe blawbergi. Foe go tek'
doet het erover. / wat! / Naar de blauwe berg. Om te halen
213. a gowtoe popokai. / a o kon baka a sref' dé? / Ai
de gouden papegaai. / hij wil dezelfde dag terugkomen? / Hij
214. kon baka! Dri joeroe go dri joeroe kon, a siksi joeroe toch?
komt terug! Drie uur heen drie uur terug, dat is zes uur toch?
215. Afoe dé. En nanga a bigi wan stré. Na bigi wan taki: Boi,
Een halve dag. Hij en de grote kibbelden. De grote zei: Jongen,
216. mi na bigi wan. Mek' mi fos' go. Te m'go te m'kon...
ik ben de oudste. Laat ik eerst gaan. Als ik heen en terug ben...
217. Efoe mi tan da joe sa kon. Mi no kon moro ef' mi kon toe,
Als ik blijf dan zal je komen. Of ik terug kom of niet,
218. san mi abi na foe mi anga joe. / ja / A so a bigi wan taki.
wat me overkomt is voor ons beiden. / ja / Zo sprak de grote.
219. A taki: Ha! I kan gi mi! I
Hij (de kleine) zei: Ha! Je kunt het aan mij overlaten! Jij
220. no man tek' en. Mi o tek' en! / M! / A taki: A
kunt hem niet halen. Ik ga hem halen! / M! / Hij zei: Het
221. boen. Koning taki: Jere, Hendrik, tan, mek' en go.
is goed. De koning zei: Hoor, Hendrik, blijf hier, laat hem gaan.
222. / ja tori go tori kon / Mi mati, we loekoe, Frederik
/ ja vooruit met het verhaal / Mijn vrienden, wel kijk, Frederik
223. go na en m'ma taki: M'ma, mi taigi baka dokoën
ging naar zijn moeder en zei: Ma, ik heb je gezegd, bak koeken
224. gi mi, tamara m'manten mi moe gwe. Mi moe go teki a gowtoe

voor me, morgenochtend moet ik weg. Ik moet gaan halen de gouden

225. popokai tjar' kon. I n' a f' kré, mi o kon nanga
papegaai. Je hoeft niet te huilen, ik zal komen met
226. a gowtoe popokai foe koning. / ja / W' o tron goedoeman;
de gouden papegaai van de koning. / ja / We zullen rijk worden;
227. loekoe fa w' poti, oen n' a noti, dan w' o tron goedoeman.
kijk hoe arm we zijn, wij hebben niets, dan worden we rijk.
228. / ja ja / A m'ma go weri, nanga ala sari ati a go baka dri
/ ja ja / De ma gaf het op, heel bedroefd ging ze bakken drie
229. dokoën. / M! / A boi poes' den na ini wan pikin saka foe
koeken. / M! / De jongen stopte ze in een kleine zak van
230. en, m'manten sebi joeroe a ari go miti koning mofo doro.
hem, 's morgens zeven uur ging hij naar het voorerf van de
231. Sroedati kon, toetoe bro, a man djompo
koning. Soldaten kwamen, men blies op de hoorn, de man sprong
232. a tap' en... tap' en witi asi / ja / I law no! / A
erop... op zijn witte paard. / ja / Tjonge, tjonge! / De
233. boi e gwe? / A wip' en asi, mi mati! Soso so
jongen gaat weg? / Hij zweept zijn paard, mijn vriend! Alleen zo
234. nomo a man e meki! Ai gwe! Te d'a man
(gebaar) slechts doet de man! Hij gaat weg! Toen de man
235. ré na pasi, ré a tap' a dan, a si wan dot'doti
over de weg reed, over de dam reed, zag hij een erge vuile
236. m'ma kon na pasi. / wan ma? / Wan ingi frow,
vrouw komen over de weg. / een vrouw? / Een indiaanse vrouw,
237. a tap' en so. / ai tap' a boi? / A tap' a
ze hield hem aan. / ze houdt de jongen aan? / Ze hield de
238. boi. / ha! / A tap' a boi A boi a ben gersi
jongen aan. / ha! / Ze hield de jongen aan. De jongen leek
239. lek' a wani loekoe so: Ha. Joe law no?
alsof hij zo wilde kijken (zeggen): Ha. Je bent gek, nietwaar?
240. / faja! / Faja!!! A man ari moro tranga. A taki: Jere,
/ snel! / Snel!!! De man reed sneller. Hij zei: Hoor eens,
241. mi n'a ten mi n'a ten, te mi e drai baka mi sa
ik heb geen tijd, ik heb geen tijd, als ik terug kom zal ik
242. kon na joe. Ai gwe, woep! Pasa! Kon baka te wan
naar je toe komen. Hij gaat weg, woep! Voorbij! Na ongeveer
243. dri kilometer so, a si wan pa tanapoe tap' a pasi; a
drie kilometer zag hij een oude man staan op het pad; hij
244. wai anoe gi en. A taki: Mi n' a ten, mi e gwe teki a
zwaaide naar hem. Hij zei: Ik heb geen tijd, ik ga halen de
245. gowtoe popokai na blawbergi. Te mi drai mi sa
gouden papegaai van de blauwe berg. Als ik terugkom zal ik
246. mit' nanga joe baka. Woe! A man pasa. A soema
je weer ontmoeten. Woe! De man ging voorbij. De persoon
247. komoto a sé pasi. A ré te a krosbé.
verdween opzij van de weg. Hij reed tot hij dichtbij was.
248. A er' bergi blaw! / anga a popokai? / A no a popokai

De hele berg was blauw! / en de papegaai? / De papegaai was niet

249. blaw, a bergi blaw. / ja, a bergi blaw / Dan joe si
blauw, de berg was blauw. / ja, de berg was blauw / Dan zie je
250. wan toren t'nap go na loktoe d'a koti wan kruis. / ha! /
een toren de lucht in steken in de vorm van een kruis. / ha! /
251. A dape a gowtoe popokai e sidon na toren ede. / san! / Te
Daar de gouden papegaai zit boven op de toren. / san! / Als
252. j' si a bergi blaw so da j' si fa a toren e go so, da j' si
je de berg zo blauw ziet dan zie je hoe de toren is, dan zie je
253. a gowtoe popokai. Dan sensi joe e kon so dan a bigin singi
de gouden papegaai. Dan zodra je komt zo dan hij begint te zingen
254. gi joe kaba jere. / ja / Ma dati mi no man singi toch?
voor je al, hoor. / ja / Maar dat kan ik niet zingen toch?
255. / no / Want mi sten no boen. Dat na moeiljkheid.
/ no / Want mijn stem is niet goed. Dat is de moeiljkheid.
256. A dape a er' switi foe a tori stop toe. Joe jere fa
Dan stopt het hele aangename van het verhaal ook. Je hoort hoe
257. mi sten e béfi: ja so de ja so de ti
mijn stem heeft:
258. ja so de ja so de ti
259. na mi moi fowroe ti
260. popokai mi sabi loe

261. /go doro nanga joe tori / So, dus w' e go doro nanga a
/ ga door met je verhaal / Zo, dus we gaan verder met het
262. tori no? / ja ja lek' fa a tori de / Dus masra
verhaal, niet? / ja ja net zoals het verhaal is / Dus meneer
263. Frederik / ja / dan meneer ré doro toch? / ja / Krosbé kaba!
Frederik / ja / dan meneer reed door toch? / ja / Dichtbij al!

264. / M! foe doro? / A popokai n' e gi tori! Sens'
/ M! bij het eindpunt? / De papegaai maakt geen grappen! Zodra
265. a si joe kaba, dan not' no de. Soso singi gi joe.
hij je al ziet, dan houdt niets hem tegen. Alleen zingen voor je.
266. Dat' nomo na er' broko fi en. Da j' si ai bigin saka kon
Dat is alles wat hij doet. Dan zie je dat hij begint te dalen
267. na toren te a kruis so. Da j' si ai bigin
van de toren, zo tot het kruis. Dan zie je dat hij begint
268. saka doro drape. / M! / A man soso singi
naar beneden te komen daar. / M! / De man (de papegaai) zingt
269. gi joe dus drape a o tan wakti f' ji doe,
alleen voor je dus daar gaat hij blijven wachten hoe je doet.
270. san j' e doe, ef' a moe saka kon mit' joe ef' a
wat je doet, of hij omlaag moet komen naar je toe of dat hij
271. no moe saka kon mit' joe. San e p'sa nanga joe,
niet omlaag moet komen naar je toe. Wat er gebeurt met je,
272. a dape ai tan wakti joe. Dus sens' a singi
daar blijft hij op je wachten. Dus zodra hij gezongen heeft
273. gi masra Frederik so, / ja / da masra Frederik bigin
voor meneer Frederik zo, / ja / dan meneer Frederik begint
274. saka vaart, dan ai go safri safri safri safri. Dan ai
vaart te minderen, dan gaat hij zachtjes, zachtjes enz. Dan hij
275. bigin loekoe now toch, dan ai kon frede kaba. / ja / Want
begint te kijken nu toch, dan wordt hij al bang. / ja / Want
276. er' t' a man e drai so, dan a soso soema tap' asi
helemaal als de man zo draait, dan (hij) alleen mensen te paard
277. a man e si. / ja / Soso ston sidon tapoe asi. / a so ai si? /
de man ziet. / ja / Alleen steen, zittend te paard. / dat ziet hij? /
278. Da a man kon frede kaba toch. Dan joe si a gi wan er' pasi so
Toen werd de man toch bang. Dan zag je er was een heel pad zo
279. foe joe waka go mit' a toren. Er' bergi blaw so. Dan a
om naar de toren te lopen. De hele berg was zo blauw. Dan de
280. man e go a man e go a man e go a man e go a man e go, te a
man gaat, de man gaat, etc. tot hij
281. kon wan afoestan, kon krosbé wan pis' so.
op zekere afstand gekomen was, dichtbij gekomen was zo'n stukje.
282. Da a jere wan man bari, a popokai
(verteller wijst aan). Toen hoorde hij iemand roepen, de papegaai
283. lafoe! / M! / A jere wan man bari: Kisi ori en tai!
lachte! / M! / Hij hoorde een man roepen: Pak (hem en) hou hem vast!
284. A man drai loekoe en baka so. A man tan let'
De man draaide om achter zich te kijken zo. De man bleef precies
285. drape kaba. / a boi? / A man klari kaba!
daar reeds. / de jongen? / De man was al klaar! (het was al afgelopen
286. / a boi klari kaba? / A boi
met hem) / het was al afgelopen met de jongen? / De jongen was
287. klari! A man tan drape, na wan ston. A man klari kaba!

klaar! De man bleef daar, hij is een steen. Het is al gedaan

288. A man n' e kon moro. / san! a as' no? /
met de man! De man komt niet meer (terug). / wat! en het paard
289. Asi? Tak' a man klari. A man sidon na tap' en asi,
dan? / Paard? Ik zei: de man is klaar. De man zat op zijn paard,
290. let' drape a tan. / san! / Masra Frederik klari! / gado! /
precies daar bleef hij. / wat! / Meneer Frederik is klaar! / god! /
291. Hendrik e loekoe en oloisi oten en brada e kon baka. A oso
Hendrik keek op zijn horloge hoe laat zijn broer thuiskomt. Thuis
292. baka. Twarfoe joeroe! / sari tori boi! / Twarfoe joeroe
weer. Twaalf uur! / een droevig verhaal, jongen! / Om twaalf uur
293. meneer no mit' oso, dan klari kaba toch, want a siksi
was meneer niet thuis, dan was het afgelopen toch, want in zes
294. joeroe a man moes' doro kaba. / sari tori! / A man, Hendrik,
uur moest de man al terug zijn. / droef verhaal! / De man, Hendrik,
295. / ja / kré, / M! / koning kré, pa na oso kré, m'ma
/ ja / huilde, / M! / de koning huilde, de pa in huis huilde, de ma
296. na oso kré. / ala kré boi! / Alamala kré.
in huis huilde. / iedereen huilde, jongen! / Allemaal huilden ze.
297. M'manten / ja / Hendrik no g' a skoro. A g' a
's Morgens / ja / ging Hendrik niet naar school. Hij ging naar de
298. koning a tak: Jere, / ja / mi brada dede, / ja / dus
koning, hij zei: Hoor eens, / ja / mijn broer is dood, / ja / dus
299. mi sref' moes' dede toe. / M! / Want mi brada no kan dede
ikzelf moet ook sterven. / M! / Want mijn broer kan niet dood zijn
300. dan mi tan na libi. / ja / Want wi ben kon toe ma
dan ik blijf in leven. / ja / Want wij waren met z'n tweeën maar
301. now a libi mi wanwan. / ja / Mi no man libi sondro mi
nu ben ik alleen over. / ja / Ik kan niet leven zonder mijn
302. brada, èn ef' mi brada dede dan mi moes' dede toe. En
broer, en als mijn broer dood is dan moet ik ook sterven. En
303. mi n' e go dede, mi e go dan mi tek' a gowtoe popokai nanga mi
ik ga niet dood, ik ga dan neem ik de gouden papegaai en mijn
304. brada dan wi e kon. / ja / Koning taki: No no no no no,
broer, dan komen we. / ja / De koning zei: nee nee nee nee,
305. efoe Frederik dede dan Hendrik no kan dede moro.
als Frederik dood is dan Hendrik kan (mag) niet meer dood.
306. / no kan dede moro / Joe no kan go moro. / ha! / Laatste
/ kan niet meer dood / Je kunt niet meer gaan. / ha! / Een laatste
307. sjans mi ben gi joe want Frederik ben taki moro joe srefi,
kans heb ik je gegeven want Frederik had meer praats dan jijzelf,
308. / èn toch a dede? / toch a tan. Dan san a joe
/ en toch stierf hij? / toch is hij gebleven. Dan wat ben jij
309. dan? A taki: Koning, mi gi joe wan laatste tori ete, / M! /
dan? Hij zei: Koning, ik geef je nog een laatste woord, / M! /
310. f'mi taki wan laatste trong. Efoe mi brada dede, dan mi
om te spreken een laatste keer. Als mijn broer dood is, dan ik
311. moes' dede toe. Want na wi toe / sari tori / m'ma nanga pa

moet ook dood. Want ons tweeën / droef verhaal / moeder en vader

312. meki. / ja / A dede kaba dus mi no kan tan
hebben gemaakt. / ja / Hij is al dood dus ik kan niet blijven
313. libi mi brada. / ja / Mi moes' go loekoe pe
(en) mijn broer achterlaten. / ja / Ik moet gaan kijken waar
314. mi brada dede. / ha! / En te mi go mi tek' a gowtoe
mijn broer gestorven is. / ha! / En als ik ga neem ik de gouden
315. popokai nanga mi brada, dan wi drai kon na oso. / ja /
papegaai en mijn broer, dan keren we naar huis terug. / ja /
316. Mi kaba, mi n' e tak' moro. Tamara m' e ferwakti: sebi
Ik ben klaar, ik praat niet meer. Morgen verwacht ik: zeven
317. joeroe, m'e loekoe wan blaka asi, di e mek' en toe joeroe langa
uur, zie ik een zwart paard, dat erover doet twee uur
318. go toe joeroe langa kon. Dat m'wani. / san! wan blaka asi de
heen twee uur terug. Dat wil ik. / wat! er bestaat een zwart paard
319. mek' en toe joeroe? / Toe joeroe go, toe joeroe kon.
dat er twee uur over doet? / Twee uur heen, twee uur terug.
320. Dati en wani. Want a sabi zeker tak' koning ab' en. / M! /
Dat wil hij. Want hij weet zeker dat de koning het heeft. / M! /
321. Koning n'a noti foe taki moro. A man tak' ala sani
De koning heeft niets meer te zeggen. De man heeft alles toch
322. klari toch? / ja / We? A go n'en ma
voor elkaar gepraat? / ja / Wel? Hij ging naar zijn moeder
323. taki: M'ma? A piki. A taki: Loekoe, mi brada Frederik
en zei: Moeder? Ze antwoordde. Hij zei: Kijk, mijn broer Frederik
324. dede ma mi, nanga nen foe Gado, mi no sa dede moro.
is dood maar ik, in naam van God, ik zal niet eveneens sterven.
325. / moro / Mi sa go teki mi piki brada kon baka
/ eveneens / Ik zal mijn broertje gaan halen en terugbrengen
326. na oso. A taki: No mi pikin. A taki: baka dri dokoën
naar huis. Ze zei: Nee mijn kind. Hij zei: Bak drie koeken
327. gi mi. / ha? ja! / Noti no de foe taki moro, a baka j'o
voor me. / ha? ja! / Er is niets meer te zeggen, je gáát
328. baka den! A m'ma go a baka dri dokoën. Sebi joeroe!
ze bakken! De moeder ging drie koeken bakken. Zeven uur!
329. / a loesoe? / Trompeti piki! Gw' a man o gwe!
/ vertrok hij? / Trompetten klonken! De man gaat werkelijk
330. A man nak' en asi a baka, pap! Aha!
vertrekken! De man sloeg zijn paard van achteren, pap! Aha!
331. Soso stof nomo j'kan si, not' moro! / ai gwe! /
Alleen maar stof kan je zien, niets meer! / hij gaat weg! /
332. Net soso so nomo i si a man e meki. Klaar a man
Net zo alleen maar (gebaar) zie je dat de man doet. Klaar, de man
333. gwe. Tapoe! A man meki wan dertig kilometer. A
is weg. Afgelopen! De man legde zo'n dertig kilometer af. Hij
334. si wan m'ma sé pasi, wai anoe gi
zag een moedertje aan de kant van de weg, dat zwaaide naar
335. en. A m'ma wai anoe gi en ai loekoe. Ai ré e go,

hem. Het vrouwtje zwaaide naar hem, hij kijkt. Hij rijdt voort,

336. a si soema e wai anoe gi en. A bigin slak,
hij ziet iemand naar hem zwaaien. Hij begon vaart te minderen,
337. a bigin slak. Ai go. Ai go safri safri te
hij begon vaart te minderen. Hij gaat, hij gaat langzaam tot
338. a doro taki: Ja, san joe moes' abi, m'ma? / a man
hij er is en zegt: Ja, wat moet je hebben, moedertje? / de man
339. stop gi en, a boi stop? / Ja ja. A tak': San joe
stopte voor haar, de de jongen stopte? / Ja ja. Hij zei: Wat je
340. moes' abi, m'ma? A tak': Saka mi boi, dan j'kon
moet hebben, moedertje? Ze zei: Stap af, mijn jongen, dan
341. meki mi gi joe wan tori. / M! a tra boi ben
zal ik je wat vertellen. / M! de andere jongen had
342. moe stop fos' a gwe! / A boi stop. A
moeten stoppen voordat hij doorging! / De jongen stopte. Hij
343. saka. A wai en asi g'a wan sé. A taki: Ja, san
stapte af. Hij zette zijn paard aan de kant. Hij zei: Ja, wat
344. pasa? A taki: Loekoe mi boi, na angri e kir' mi so.
is er gebeurd? Ze zei: Kijk, mijn jongen, ik heb zo'n honger
345. Sensi mamanten mi no njan ete. Joe n' a wan sani
Vanaf vanmorgen heb ik nog niet gegeten. Je hebt niet iets
346. gi mi njan? A tak': O ai m'ma, mi abi wan dokoën.
voor me te eten? Hij zei: O zeker moedertje, ik heb een koek.
347. A gi en. / sari boi! / A poer' wan pis' dokoën.
Hij gaf haar. / arme jongen! / Hij scheurde een stuk koek af.
348. / a gi a m'ma? / A kot' en pisi, a gi
/ hij gaf (dat) het moedertje? / Hij deelde zijn stuk, hij gaf
349. a m'ma wan pisi, en srefi njan wan pisi, a kaba. / disi na wan
de ma een stuk, hijzelf at een stuk, het was klaar. / dit is een
350. ondروفenitori foe arki! / A tak': O ké mama.
leerzame geschiedenis om naar te luisteren! / Hij zei: Goed, moeder.
351. / M! / A tak': We, mi boi, fosi j' tak' dat, pe j' go?
/ M! / Ze zei: Wel, mijn jongen, voor je dat zegt, waar ga je heen?
352. A tak': We ma, koning abi fanowdoe foe wan gowtoe popokai. / a
Hij zei: Wel ma, de koning heeft een gouden papegaai nodig. / de
353. m'ma aksi en pe ai go? / Pe ai go. Taki
ma vraagt hem waar hij heen gaat? / Waar hij heen gaat. Hij zei
354. en: Koning ab' fanowdoe foe wan gowtoe popokai. / ja / A
haar: De koning heeft een gouden papegaai nodig. / ja / Hij
355. taki: Mi wani go teki tjari gi en. / ja / Esrede, / ja /
zei: Ik wil (die) gaan halen voor hem. / ja / Gisteren, / ja /
356. mi brada ben p'sa dja kaba. Mi no sab' efi j'
is mijn broeder hier al voorbij gekomen. Ik weet niet of je
357. si en. / ja / Ma a p'sa gwe èn a dede.
hem gezien hebt. / ja / Maar hij is voorbij gegaan en hij is dood.
358. A no kon moro. / ja / Dus na dati mi e go foe doe.
Hij is niet meer teruggekomen. / ja / Dus dat ga ik doen.
359. / M! / F'mi no sa kon baka da mi moes' dede pe

/ M! / Als ik niet terug mocht komen dan moet ik sterven waar

360. mi brada dede. / ja / Mi no sab' tan libi sondro
mijn broer gestorven is. / ja / Ik kan niet blijven leven zonder
361. mi brada. / M! / A tak': O! Esrede, no? A taki: Ja.
mijn broer. / M! / Ze zei: O! Gisteren, nietwaar? Hij zei: Ja.
362. A taki: San na a popokai dati j' e go teki foe tjari
Ze zei: Dat is die papegaai die je gaat nemen om te brengen
363. gi koning? A taki: Ja. A taki: A boen mi boi.
naar de koning? Hij zei: Ja. Ze zei: Het is goed, mijn jongen.
364. / ja / Ma now, pe mi dja, loekoe, mi na wan poti soema. / ja /
/ ja / Maar nu, waar ik hier ben, kijk, ik ben een arm mens. / ja /
365. Bigi soema kaba. Mi no ab' no wan jepi / M! / foe jepi joe. Ma
Een oud mens al. Ik heb geen middel / M! / om je te helpen. Maar
366. di na gowtoe popokai j' e go teki, wel, foe mi sé, dan
als je de gouden papegaai gaat nemen, wel, van mijn kant, dan
367. mi go jepi joe, mek' wan moeite gi joe. / M! / Loekoe wan
ik ga je helpen, (een) moeite voor je doen. / M! / Kijk een
368. awidja dja, tek' en dan j' tjar' en nanga joe. / ja / Te
toverstaf hier, neem hem dan je draagt hem bij je. / ja / Als
369. joe o go te krosbé na bergi, / ja / a blawbergi, / ja / i si
je dichtbij de berg komt, / ja / de blauwe berg, / ja / je ziet
370. wan toren tanapoe g' a loktoe. Na koti kruis so. / ja /
een toren staan, de lucht ingaan. In de vorm van een kruis. / ja /
371. Dape a gowtoe popokai de. / so a m'ma taigi en? / Ja. / M! /
Daar is de gouden papegaai. / dat zei de vrouw hem? / Ja. / M! /
372. Ma na awidja disi, te j' krosbé kaba, dan a gowtoe
Maar deze toverstaf, als je al dichtbij bent, dan de gouden
373. popokai o singi gi joe. / ja / Te joe jere wan soema bar'
papegaai gaat zingen voor je. / ja / Als je hoort iemand roepen
374. a j' baka, taki: Kisi ori en tai!, joe no moes'
achter je, zeggend: Pak (hem) hou hem vast!, moet je je niet
375. drai loekoe baka. / M! / A awidja disi a dat'
omdraaien om achterom te kijken. / M! / Met deze toverstaf
376. joe moe naki na j' asi: tep! tep! Dri lesi. / ja / Dan
je moet slaan op je paard: tep! tep! Drie keer. / ja / Dan
377. j' e ari go doro. / M! / I no moe drai loekoe baka te j'
rij je door. / M! / Je moet niet achterom kijken als je
378. jere wan sten na joe baka. Ef i drai loekoe baka j' e tan drape
hoort een stem achter je. Als je achterom kijkt blijf je daar
379. toe. / M! / Taki: Ai, mama. Mi tak' i danki m' o gwe. / ja /
ook. / M! / Hij zei: Ai, moeder. Ik zeg je dank, ik ga weg. / ja /
380. A taki: Ai mi boi, go! Go anga nen foe Gado. / ja / A
Ze zei: Ai mijn jongen, ga! Ga in de naam van God. / ja / Hij
381. djompo tap' en as' a wip en asi: tjep! Opo
sprong op zijn paard hij zweepte zijn paard: tjep! Hij hief
382. anoe gi a m'ma. Winti! / ai gwe? /
zijn hand op voor de ma. Als de wind! / hij gaat weg? /
383. A man gwe man, a wip' en asi wip' en asi

De man is weg man, hij sloeg zijn paard, sloeg zijn paard,

384. wip' en asi, te wan boen pisi, a gwe boen fara.
sloeg zijn paard, een flink stuk, hij is goed ver weg gegaan.
385. / ja / A si wan pa wai anoe. / wan pa? / Wan pa wai anoe.
/ ja / Hij zag een pa die zwaaide. / een pa? / Een pa zwaaien.
386. Dus di a kaba nanga a m'ma, dan a priti wan foe den dokoën
Dus toen hij klaar was met de ma, dan deelde hij een van de koeken
387. dan a gi a m'ma wan pisi baka, / wan pisi baka / dus a
dan gaf hij de vrouw weer een stuk, / weer een stuk / dus er
388. libi wan pisi nanga afoe. / foe a dokoën ete? / Foe a dokoën
bleef over anderhalf stuk. / van de koek nog? / Van de koek
389. ete. Want a gi a m'ma wan er' wan, kon wi tak' so. / ja /
nog. Want hij gaf de vrouw een hele, laten we zeggen. / ja /
390. En njan wan af' wan. / a frow? / Ja. A man bigin
Zij at (nog) een halve. / de vrouw? / Ja. de man begon te
391. saka vaart, / M! / Te a krosbé a taki: Ja
verminderen vaart, / M! / Toen hij vlak bij was zei hij: Ja
392. mi pa? A tak': Saka saka mi boi. A boi loekoe
vadertje? Hij zei: stap af, stap af mijn jongen. De jongen keek
393. frede. A tak': Saka kon mi boi! A man djompo
angstig. Hij zei: Kom naar beneden mijn jongen! De man sprong
394. saka gron wai a asi g' a wan sé, a sidon, a
op de grond, zette het paard aan de kant, hij ging zitten, hij
395. taki: Ja mi pa, san joe m' abi? A taki: Mi boi,
zei: Ja mijn pa, wat moet je hebben? Hij zei: Mijn jongen,
396. loekoe, sensi mamanten mi no njan ete. Angri e kiri mi!
kijk, sinds vanmorgen heb ik nog niet gegeten. Ik heb zo'n honger!
397. San j' e tjari kon gi mi f'njan? / M! / A tak': O! Mi
Wat breng je voor me mee om te eten? / M! / Hij zei: O! Mijn
398. pa, dati mi no tjari, ma mi ab' wan pisi dokoën. Joe
pa, dat heb ik niet meegebracht maar ik heb een stuk koek. Je
399. sa njan wan pisi dan mi srefi njan wan pisi. A taki: Ai, mi
zult eten een stuk dan ikzelf eet een stuk. Hij zei: Ai, mijn
400. boi! A gi en wan pisi foe a dokoën. A prit' a wan mindri
jongen! Hij gaf hem een stuk van de koek. Hij brak het doormidden
401. en srefi njan. A libi wan af' pisi. / wan af' pisi ete? /
hijzelf at. Er was een half stuk over. / een half stuk nog? /
402. Want a pa njan wan sé en njan wan sé, dus a libi wan af'
Want de pa at een helft, hij at een helft, dus er was een half
403. pisi. Den sidon den taki. A pa taki: Mi boi,
stuk over. Ze gingen zitten ze praatten. De pa zei: Mijn jongen,
404. pe j' e go dan? / ja / A tak': We mi pa, mi jere
waar ga je dan heen? / ja / Hij zei: Wel mijn pa, ik heb gehoord
405. wan gowtoe popokai de na wan blaw bergi èn na dati mi wan'go
een gouden papegaai is op een blauwe berg en dat wil ik gaan
406. teki tjar' gi koning. Dati mi wani! Go tek' tjar',
nemen (en) brengen aan de koning. Dat wil ik! Gaan nemen brengen
407. gi koning. A tak': M! Taki: Esrede, vader, wan boi

naar de koning. Hij zei: M! Hij zei: Gisteren, vader, een jongen

408. ben p'sa dja, i no ben si en? A tak':
is hier voorbij gekomen, je hebt hem niet gezien? Hij zei:
409. No no! A taki: O! Wan boi ben p'sa dja dat' na mi
Nee nee! Hij zei: O! Een jongen is hier gepasseerd dat is mijn
410. brada / ja / Ma a go a no kon moro. / no
broer. / ja / Maar hij is gegaan hij is niet meer gekomen. / niet
411. kon moro? / A tak': O, a boen mi boi. / ja / A
meer gekomen? / Hij zei: O, het is goed mijn jongen. / ja / Het
412. boen. Mi n'a noti foe gi joe / ja / ma loekoe wan batra
is goed. Ik heb niets om je te geven / ja / maar kijk een fles
413. dja. / ja / Te j' go, / ja / te j' krosbé, / ja /
hier. / ja / Als je gaat, / ja / als je dichtbij bent, / ja /
414. doro kaba, a gowtoe popokai o singi gi joe. / ja /
aangekomen al, de gouden papegaai gaat zingen voor je. / ja /
415. Dan joe jere wan sten o bari na joe baka taki: Kisi, ori en
Dan je hoort een stem roepen achter je, zeggend: Pak, hou hem
416. tai! / ja / I no moe drai loekoe baka, precies leki san na
vast! / ja / Je moet niet omkijken, precies zoals wat de
417. m'ma ben taigi joe na pasi. / ja / Jere san pa taki. / ja /
ma je gezegd heeft onderweg. / ja / Luister wat pa zegt. / ja /
418. Joe no m' drai loekoe baka, precies leki san na m'ma ben
Je moet niet achterom kijken, precies zoals wat de ma had
419. taigi j'a pasi. / a so a pa taigi en? / A so a pa
gezegd jou onderweg. / dat zei de pa tegen hem? / Zo de pa
420. taigi en. / M! / Omen' kilometer di a boi ré komoto
zei hem. / M! / Hoeveel kilometer de jongen had gereden van
421. libi na m'ma, a pa sabi. Taki: We. / a so
waar hij de ma verlaten had, wist de pa. Hij zei: Wel. / dat
422. a man ben taigi en / A m'ma ben gi en wan sani a pasi.
had de man hem gezegd / De ma had hem iets gegeven onderweg.
423. / M! / Dus j' e naki na awidja dati dri tron na as' f'joe tapoe
/ M! / Dus je slaat die toverstaf drie keer op je paard
424. èn a batra disi, j'e drop' en wan tron a tapoe joe asi. En te
en deze fles, je druppelt hem een keer op je paard. En als
425. joe go stop drape, dan joe de let' na joe brada sé. Joe stop
je gaat stoppen daar, dan ben je net naast je broer. Je stopt
426. drape, dan j' e dropoe dri tron a joe brada. Joe ari go tek'
daar, dan druppel je drie keer op je broer. Je neemt snel
427. a gowtoe popokai. Dan te j' drai baka e gwe, dan joe
de gouden papegaai. Dan als je omkeert om weg te gaan, dan je
428. sa si moro fara. / ja / Dri tron eni wan f' den sani e go
zult verder zien. / ja / Drie keer zal elk van die dingen
429. wroko. / ja / Batra e wroko dri tron, awidja e wroko dri
werken. / ja / De fles werkt drie keer, de toverstaf werkt drie
430. tron. Dat' na ala sani mi boi. / dan joe kan gwe? / Joe
keer. Dat is alles, mijn jongen. / dan kan je weggaan? / Je
431. tek' i gowtoe popokai dan j' gwe. A taki: Ai, mi pa,

neemt je gouden papegaai, dan ga je weg. Hij zei: Ai, mijn pa,

432. te mi e p'sa baka mi sa si joe baka. A taki: Ai, j' o si
als ik terug kom zal ik je weerzien. Hij zei: Ai, je gaat zien
433. mi baka. / M! / A gi en na batra. A tek' a laatste pisi
me weer. / M! / Hij gaf hem de fles. Hij nam het laatste stuk
434. dokoën a gi a pa. A n' abi not' moro foe njan. A boi
koek, hij gaf de pa. Hij had niets meer om te eten. De jongen
435. djompo tap' en asi, a wip' en asi. A gwe!
sprong op zijn paard, hij zweepte zijn paard. Hij ging weg!
436. A taki a pa adjosi. A man ari.. te... a man opo
Hij zei de pa vaarwel. De man reed... tot... de man opkeek
437. so, a si a er' presi blaw. / ja / A taki: San! A si
zo, hij zag de hele plaats blauw. / ja / Hij zei: Wat! Hij zag
438. wan sani kot' a mindri so. Dus a er' toren di j' e
iets in het midden afsteken zo. Dus de hele toren waarover je
439. jere, de na soso gowtoe. / gowtoe ja! / A n' a popokai
hoort, is van louter goud. / goud ja! / Het is niet de papagaai
440. nomo a gowtoe, a 'er toren disi go a loktoe kruis so
alleen die van goud is, deze hele toren die verrijst in kruisvorm
441. soso gowtoe. / ja / Dape Gado mek' en san' poti.
is alleen goud. / ja / Daar heeft God zijn dingen gezet, (dat is
442. Da joe go soekoe foe poer' en tjar' gwe zomaar?
God's werk) Dan jij gaat proberen, dat zomaar weg te nemen?
443. / ja / Law no? A man go, a man go! / ja / Te d' a man
/ ja / Gek hè? De man ging, de man ging! / ja / Toen de man
444. krosbé, / ja / a man kon frede. / ja / Ai go ai go
dichtbij was, / ja / werd de man bang. / ja / Hij gaat, hij gaat,
445. ai go ai go te ai kon wan afstan. / ja / A
hij gaat, hij gaat, tot hij op zekere afstand komt. / ja / Hij
446. jere a popokai lafoe! A saka komoto te na a punt
hoorde de papegaai lachen! Hij kwam naar beneden tot de punt
447. foe a toren. / ja / A kon na a kruis, a singi. / ja /
van de toren. / ja / Hij kwam bij het kruis, hij zong. / ja /
448. A singi! / ja / Wan les' / ja / a singi toe lesi! / ja /
Hij zong! / ja / Een keer / ja / hij zong twee keer! / ja /
449. A jere wan soema bari na en baka tak': Kisi, ori en tai!
Hij hoorde iemand roepen achter hem zeggend: Pak, hou hem vast!
450. / ja / A boi ar' a awidja foe en a nak' en: tjep!
/ ja / De jongen trok zijn toverstaf, hij sloeg hem: tjep!
451. / a no loekoe baka? / A no loekoe, man! / ja / A
/ hij keek niet achterom? / Hij keek niet, man! / ja / Hij
452. ari go: tikarof! tikarof! tikarof!
reed: tikarof! tikarof! (geluid van galopperend paard)
453. Popokai lafoe! A singi baka. A bigin
De papegaai lachte! Hij zong weer. Hij begon naar
454. saka. / ja / Ai saka. / ja / ai saka ai saka
beneden te komen. / ja / Hij daalt / ja / hij daalt, hij daalt,
455. ai saka ai saka, / ja / te a kon wan afoestan so.

hij daalt, hij daalt, / ja / tot hij op zo'n afstand gekomen was.

456. / ja a drop' a dropoe na a boi toe? / A drop' en kaba.
/ ja hij heeft de jongen ook gedruppeld? / Hij heeft hem al
457. / ja / Dus di a saka doro, / ja /
gedruppeld. / ja / Dus toen hij helemaal beneden was, / ja /
458. da a boi bigin ar' go na sé na gowtoe toren.
dan begon de jongen naar de kant van de gouden toren te gaan.
459. / ja / Da a man wai en anoe so. / M! / Dan a gowtoe
/ ja / Toen stak de man zijn hand uit zo. / M! / Dan de gouden
460. popokai sidon dja. / dape foe a boi? / Na en anoe.
papegaai ging zitten. / daar bij de jongen? / Op zijn hand.
461. / ja / Da a man wip' en asi drai, / ja /
/ ja / Dan draaide de man zijn paard met zijn zweep, / ja /
462. dan a go doro na a boi. / ja / Fosi, dus a si kaba
dan ging hij naar de jongen. / ja / Eerst, dus hij had al gezien
463. tak' na en brada kaba. / ja / Dan a nak' a awidja
dat het zijn broer was al. / ja / Dan sloeg hij met de toverstaf
464. gi en: tjep! tjep! / ja / A drop' a sani dri tron
naar hem: tjep! tjep! / ja / Hij druppelde het spul drie keer
465. na en tapoe, / ja / dan a boi bigin djompo tap' a asi.
op hem, / ja / dan begon de jongen op het paard te springen.
466. / san! / A drai loekoe en. / a boi /
/ wat! / Hij draaide zich om om hem te bekijken. / de jongen /
467. A bigin loek' a er' publiek, dan foe a san' dati
Hij begon te kijken naar de hele menigte, dan om die reden
468. a er' presi bigin seki, libisoema! / ala den libisoema
de hele plaats begon te schudden, goeie hemel! / al de mensen
469. opo? / Er' presi bigin seki. Den ston san
stonden op? De hele plaats begon te schudden. De stenen die
470. ben de, alamala bigin seki. / san! / Alamala
er waren, alle begonnen ze te schudden. / wat! / Alle
471. tron soema. Gowtoe popokai e singi. / den de na den asi tapoe? /
werden mensen. De gouden papegaai zingt. / ze zijn op hun paarden? /
472. Alamala de na tap' den asi, er' pres' e siki. / san! / A
Allen zijn op hun paarden, de hele plaats schudt. / wat! / De
473. gowtoe popokai e singi. / ala den sembe di go tron ston,
gouden papegaai zingt. / alle mensen die steen geworden waren,
474. alamala wiki a dé dati? / Alamala wiki. / ja / A boi
allen ontwaakten die dag? / Allen ontwaakten. / ja / De jongen
475. tek' en brada, dus a bigin ari gwe nanga en gowtoe
nam zijn broer mee, dus hij begon weg te gaan met zijn gouden
476. popokai. A boi ari ari ari ari. / dus a man gwe?
papegaai. De jongen reed, reed, reed, reed. / dus de man ging weg?
477. lib' den soema drape? / Ja. / ala soema bigin kon toch? /
hij liet de mensen daar? / Ja. / alle mensen begonnen toch te
478. Ja. Alamala bigin tringi na en baka e kon.
komen? / Ja. Allen begonnen op een rij achter hem aan te komen.
479. / ja / Ma dat' wan' taki den man dati no man ré

/ja / Maar dat wil zeggen dat die mensen niet konden rijden

480. nanga den toch. / Ja. Want den man dati, na dri joeroe nanga
met hen toch. / Ja. Want die mannen, drie-uurs en
481. toe joeroe asi den man abi. Dus a ré nanga
twee-uurs paarden de mannen (jongens) hadden. Dus hij reed met
482. en brada samen. Ma den tra man na baka den de. / ja /
zijn broer samen. Maar de andere mannen zijn achter. / ja /
483. We, mi mati, so Hendrik nanga Frederik begin ari gwe.
Wel mijn vrienden, zo begonnen Hendrik en Frederik weg te gaan.
484. / M! / A ten di meneer begin wip' en asi, wip' en asi,
/ M! / Toen meneer begon zijn paard te zweepen, zijn paard te
485. wip' en asi, dan en brada begin aks' en
zweepen, zijn paard te zweepen, toen begon zijn broer hem te
486. now. / ja / A taki: Fa joe doe kon na idee foe
vragen nu. / ja / Hij zei: Hoe kwam je op het idee om
487. tek' a gowtoe popokai? / M! / A taki: Wel, efi joe abi
te nemen de gouden papegaai? / M! / Hij zei: Wel, als je hebt
488. pasensi, / ja / dan joe sa kisi pasensi. / efi joe abi pasensi? /
geduld, / ja / dan zul je geduld krijgen. / als je geduld hebt? /
489. Dan joe sa kisi pasensi. Joe ferstan? / ja / Ef' joe abi
Dan zul je geduld krijgen. Begrijp je? / ja / Als je hebt
490. pasensi da joe sa kisi pasensi. / M! / Joe ferstan? Dan a
geduld dan zul je geduld krijgen. / M! / Begrijp je? Dan de
491. man begin ré. A tak': O ... San dati wan' taki? A tak':
man begon te rijden. Hij zei: O ... Wat wil dat zeggen? Hij zei:
492. We, di joe ben e kon esrede joe ben miti soema a pasi.
Wel, toen je gisteren gekomen was heb je iemand op de weg ontmoet.
493. A taki: Ja ma mi miti wan m'ma nanga wan pa
Hij zei: Ja maar ik ontmoette een moedertje en een oude man
494. ma mi no ben ab' ten toch. / ja / A taki: O, i no ben ab' ten?
maar ik had toch geen tijd. / ja / Hij zei: O, je had geen tijd?
495. A taki: Nee. A tak': O. A tak': A boen. Te wi go a
Hij zei: Nee. Hij zei: O. Hij zei: Het is goed. Als we naar
496. oso joe sa jere moro fara foe a tori. / ja / A
huis gegaan zijn zul je meer van de zaak horen. / ja / Hij
497. taki: Ai. Den man ré! A ten da a man e ré, a man e loekoe
zei: Ai. De mannen reden! Terwijl de man rijdt, de man kijkt
498. nomo pe a pa ben de. / ja / a man e ré, ai loekoe nomo pe
maar waar de pa was. / ja / De man rijdt, hij kijkt maar waar
499. na pa ben de ma a no sabi moro. A man p'sa
de pa was maar hij weet (het) niet meer. De man passeerde (de
500. pe a ben si na pa kaba. / ja / A pa no de
plaats) waar hij de pa al gezien had. / ja / De pa was er niet
501. moro toch. / ja / A man ré a kon prakser tak': No, mi
meer toch. / ja / De man reed, hij dacht na en zei: Nee, ik
502. p'sa a pa kaba! / ja / A man e ré e ré èn now a
ben de pa al voorbij! / ja / De man rijdt, rijdt en nu hij
503. begin loekoe now pe a m'ma ben de. / ja / Ma noti no

begon te kijken nu waar de ma geweest was. / ja / Maar niets

504. ben jagi moro na pasi. Want no wan soema no ben de na a pasi
was er meer op de weg. Want er was geen enkel mens op het pad
505. moro foe si. / ja / So a man bigin wip' en asi now,
meer te zien. / ja / Zo de man begon nu zijn paard te zwepen,
506. den bigin ari foe kondre now. Want angri de toch?
ze begonnen nu huiswaarts te rijden. Want ze hadden honger, toch?
507. / ja / Want so men' langa a man no njan moro toch? / ja /
/ ja / Want zo lange tijd had de man niets gegeten, toch? / ja /
508. A man bigin ari ari ari ari te d' a doro
De man begon te rijden, rijden, rijden, rijden tot hij gekomen was
509. na a foto mofo. Na gowtoe popokai bigin bari go in' a kondre.
bij de stad. De gouden papegaai begon te roepen toen hij de
510. / M! / Mi mati, a foto seki!
plaats binnenkwam. / M! / Mijn vriend, de stad stond op stelten!
511. A gowtoe popokai begin singi baka: / ja /
De gouden papegaai begon weer te zingen: / ja /
512. Ja so de ja so de ti (onvertaalbaar)
Ja so de ja so de ti
513. na mi moi fowroe ti
popokai mi sabi loe
514. Dan koning jere. / ja / Wan sani e singi:
Toen hoorde de koning het. / ja / Iets is aan het zingen:
515. Na mi moi fowroe ti
popokai mi sabi loe
516. / san! / Koning bigin broko opo. / ja / A er' foto seki
/ wat! / De koning begon op te staan. / ja / De hele stad schudde
517. kaba! Sroedati leki noti! Broko go go miti den man!
al! Soldaten bij de vleet! Ze gingen de mannen tegemoet!
518. Want den man kon kaba. / den kon? / Hendrik kon,
Want de mannen zijn er al. / ze zijn gekomen? / Hendrik is er,
519. Frederik kon. / san! / Popokai kon. Ala sani e kon. / e kon? /
Frederik is er. / wat! / De papegaai is er. Alles komt. / komt? /
520. Moro publiek de a baka ma den no man doro ete.
Meer mensen komen er achteraan maar ze kunnen er nog niet zijn.
521. / den tra soema e kon? / Den a baka den kon want
/ de andere mensen komen? / Ze zijn achter, ze komen want
522. den man no man ré nanga den man dati toch. / ja /
de mannen kunnen niet rijden met die mannen toch. / ja /
523. Koning broko go teki den man. Asi tjar' kon na oso.
De koning kwam de mannen afhalen. De paarden werden naar huis
524. Mi mati, mi no kan taigi joe moro san ben
gebracht. Mijn vrienden, ik kan je niet zeggen meer wat er zou
525. kan p'sa na in' a foto dati. / ja / San ben kan pasa
kunnen gebeuren in die stad. / ja / Wat er zou kunnen gebeuren
526. na in' a foto dati mi no ben kan taigi iniwan ma j' sref'
in die stad zou ik aan niemand kunnen vertellen maar zelf
527. sabi kaba. / ja / So den man kon. Den man tjar'

weet je het al. / ja / Dus de mannen kwamen. De mannen brachten

528. a gowtoe popokai kon gi koning, / ja / pot' a koning oso.
de gouden papegaai naar de koning, / ja / naar het huis van de koning.
529. / M! / Poti ala sani moi, den boi jonkoeman, bigin
/ M! / Ze zetten alle dingen mooi, de jongelieden, ze begonnen
530. gwe na oso. A er' publiek broko kon in' a foto.
weg te gaan naar huis. De hele schare kwam de stad in.
531. / ja / Koning kon skreki! Pe den soema dati komoto!
/ ja / De koning schrok! Waar die mensen vandaan kwamen!
532. Boi go a oso. Go na den m'ma nanga den pa.
De jongens gingen naar huis. Ze gingen naar hun moeder en vader.
533. Pa law, m'ma law / ja / Boi
Pa was gek, ma was gek (van vreugde)! / ja / De jongens zijn
534. kon baka! So a tori go so a tori kon so a tori go so a
teruggekomen. Zo gaat het verhaal verder.
535. tori kon! Mamanten verkadering. Hendrik nanga Frederik o
's Morgens vergadering. Hendrik en Frederik gaan
536. kon. Foe koning moes' loekoe san kan p'sa nanga
komen. Want de koning moest kijken wat er zou gebeuren met
537. den toe meneer disi. / ja / Ko'w tak' na Hendrik, ma Frederik
deze twee heren. / ja / Laten we zeggen Hendrik, maar Frederik
538. de na ini toe. / ja / Want a den toe man. / ja /
is er ook in betrokken. / ja / Want het zijn die twee mannen. / ja /
539. Den man kon. A ten den jonkman kon doro, fos' sani
De mannen kwamen. Toen de jongemannen er waren, het eerste
540. den man e doe den man e bigin loekoe / ja / na ini...
wat de mannen doen, de mannen beginnen te kijken / ja / in...
541. Den m'ma, ko'w' taki, den man e loekoe en m'ma,
Hun moeder, laten we zeggen, de mannen kijken naar hun moeder,
542. / ja / want a den m'ma de na in' a olo. / M! / Na
/ ja / want het is hun moeder die in de kuil is. / M! / Het is
543. den man m'ma dape, a blaka frow di de na in'
de moeder van de mannen, daar, de zwarte vrouw die is in
544. a olo, na den mama. Ma dati Gado sor' den. Dat' na
het gat, het is hun moeder. Maar dat toonde God hun. Dat was
545. den m'ma, we no. Ma soso sens' den man e p'sa
hun moeder, weet je? Maar alleen, wanneer de mannen voorbij komen
546. go a skoro den man e kré foe a frow na in' a olo.
om naar school te gaan huilen de mannen om de vrouw in het gat.
547. Ma san' wan taki dati? A broedoe toch! / ja / A broedoe
Maar wat wil dat zeggen? Het bloed toch! / ja / Het bloed
548. e firi. / a m'ma no dede? / A m'ma no kan
doet zich voelen. / de moeder is niet dood? / De moeder kan niet
549. dede, ai njan ai dringi. Dat' na moeilijkheid toch? Sens'
sterven, ze eet, ze drinkt. Dat is de moeilijkheid toch? Daar
550. a m'ma e njan e dringi a no man dede. Ef' a no
de moeder eet (en) drinkt, kan ze niet doodgaan. Als ze niet
551. ben e njan no ben e dringi we dan a go dede,

had gegeten, niet had gedronken, wel, dan was ze gestorven,

552. ma ai njan ai dringi èn a wroko moe so dati a no kan
maar ze eet, ze drinkt en het moet zo gaan dat ze niet kan
553. dede. Sofasi. A tori moes' kon a krin.
sterven. Op die manier. Het gebeurde moet aan het licht komen.
554. / ja / Tori moes' kon a krin. Na gowtoe popokai,
/ ja / Het gebeurde moet aan het licht komen. De gouden papegaai,
555. / ja / ala di a man e singi, ma a no dati wanwan.
/ ja / alles wat de man zingt, maar dat is het niet alleen.
556. Want a man kan taigi san kan pasa tamara toe. / ja / En
Want de man kan zeggen wat zal gebeuren morgen ook. / ja / En
557. fa mi ferstan a man dati want te a man o taki nanga joe
zoals ik die man versta want als de man gaat praten met je
558. fa mi nanga joe e taki... A man a singi, ai singi da ai
zoals ik en jij praten... De man zong, hij zingt dan hij
559. taki dan joe moe ferstan. / ja / San en singi san wani
spreekt, dan moet jij verstaan. / ja / Wat hij zong, wat wilde
560. beteken dati. Da soema de foe foeroe so wan taal? Masra
dat betekenen? Dan wie is er om zo'n taal te voeren? Meneer
561. Hendrik! Want masra Hendrik, san na gran m'ma nanga na
Hendrik! Want meneer Hendrik, wat de oude ma en de
562. gran pa gi en dape, de na foe verklaar en ala sani,
oude pa hem daar gegeven hadden, was, hem alle dingen
563. / ala sani? / foe ferstan ala sani.
te verklaren. / alle dingen? / om alle dingen te begrijpen.
564. A ondrofeni a man abi kaba, foe a go poer' a gowtoe popokai
De ervaring had de man al, omdat hij de gouden papegaai weg gehaald
565. dan j' tjar' kon. Dus ala ondrofeni a man abi kaba. / a
en mee gebracht had. Dus alle ondervinding had de man al. / hij
566. koni moro ala soema? / Ala soema na in' a kondre, a
is knapper dan alle mensen? / Alle mensen in het land, de
567. man fon ala kaba foe koni. / M! / Dus a
man (ver)sloeg allen reeds wat kennis betreft. / M! / Dus de
568. man kon now na in' en oso now dan a gowtoe popokai bigin
man kwam nu in zijn huis nu dan de gouden papegaai begon te
569. singi gi en san wan' taki na soema di de na olo.
zingen voor hem wat betekende de persoon die in het gat was.
570. / a dati a popokai e singi? / Dat' a popokai o singi gi
/ dat zingt de papegaai? / Dat gaat de papegaai zingen voor
571. en now, san wan taki a soema di de na in' a olo ini, san wan'
hem nu, wat wil zeggen de mens die in de kuil is wat wil
572. taki a soema di de na in' a olo. / di koning ben poti? /
zeggen de mens die in de kuil is. / die de koning (daar) gezet had? /
573. Di koning ben poti. / M! / A dati mi no sabi fa ai go
Die de koning gezet had. / M! / Dat weet ik niet hoe hij gaat
574. singi ma te na gowtoe popokai e singi a let' lek wan
zingen maar als de gouden papegaai zingt, hij net als een
575. papafowroe e singi. Te ai singi gi joe dan joe moe ferstan

papavogel (?) zingt. Als hij zingt voor je dan moet je verstaan

576. / ja / san en singi. A dat' na a gowtoe popokai e singi. / ja /
/ ja / wat hij zingt. Zo zingt de gouden papegaai. / ja /
577. Wanti a man e singi nomo: Jaso de ti, na mi moi fowroe ti,
Want de man zingt slechts: (onvertaalbaar)
578. popokai joe sabi loe, dus a joe moe sabi san wan' beteken dati.
dus jij moet weten wat dat betekent.
579. Joe ferstan? / ja / Dus so da man e singi. En so masra Hendrik
Begrijp je? / ja / Dus zo zingt de man. En zo meneer Hendrik
580. kar' en pa. A piki. A aks' en taki: Soema na
riep zijn vader. Die antwoordde. Hij vroeg hem (dat): Wie is
581. en, meki Hendrik. Wanti en ferstan kaba
het die hem, Hendrik, verwekt heeft? Want hij verstond al
582. san en popokai singi gi en. / ja / Want na en abi a
wat zijn papegaai zong voor hem. / ja / Want hij had de
583. popokai. / ja / A tak': We, en no sabi. A tak': O!
papegaai. / ja / Hij zei: Wel, hij wist het niet. Hij zei: O!
584. Ma na m'ma san de na ini a olo, de en mama. Ma en pa,
Maar de ma die is in de kuil, is zijn moeder. Maar zijn vader,
585. dati en no sabi. Ma en koning kan taig' en now, kan
die kent hij niet. Maar zijn koning kan hem nu zeggen, kan
586. taigi now soema na en pa. Want a frow san de na in' a olo
nu zeggen wie zijn vader is. Want de vrouw die is in het gat
587. dati na en mama / ja / En Hendrik nanga en Frederik, en
dat is zijn moeder. / ja / Hij, Hendrik en hij, Frederik, zijn
588. pikin brada Frederik, na den m'ma de na in' a olo. / M! /
jongere broer Frederik, hun moeder is in de kuil. / M! /
589. Want den o feni tori! Koning law.
Want ze gaan er achter komen! De koning begrijpt er niets van.
590. Koning sabi kaba taki na de mi frow, want mi frow
De koning wist al dat het mijn (zijn) vrouw was, want mijn vrouw
591. ben de swanger toe jari, mi g'a orlog. Mi las'
is twee jaar zwanger geweest, ik ging oorlog voeren. Ik verloor
592. ala orlog, mi frow gebore soso poesoesi nanga dagoe.
alle oorlogen, mijn vrouw baarde alleen een kat en een hond.
593. / san! / A frow ben kisi noiti wan tra sortoe pikin moro
/ wat! / De vrouw heeft nooit meer een ander soort kind gekregen.
594. A den toe boi dat' nomo a ben kisi,
Het zijn alleen die twee kinderen (dieren) die ze gekregen heeft,
595. foe sens' ten di a de. Dan now soema nanga a frow mek' den
sinds ze bestaat. Dan nu wie heeft met de vrouw gemaakt deze
596. toe boi disi dan. Dat' a koning sref' moes' ferklari now.
twee jongens dan? Dat moest de koning zelf nu verklaren.
597. Want a boi piki en kaba. A boi taig' en kaba taki:
Want de jongen antwoordde hem al. De jongen zei hem reeds, dat:
598. Disi na wi m'ma dus now soema na widisi pa? Now da joe
Dit is onze moeder, dus nu wie is onze vader? Nu dan jij
599. moe ferklar' en now soema na wi pa. Ma na m'ma di de

moet het nu uitleggen wie onze vader is. Maar de ma die is

600. in' a olo, dat' na wi m'ma. Mi nanga Frederik m'ma de
in het gat, dat is onze moeder. Mijn en Frederik's moeder is
601. in' a olo. / ja / Koning now no sabi, san f' a doe now.
in de kuil. / ja / De koning weet nu niet, wat hij moet doen.
602. / M! / Koning law! Koning a foe aks' en now
/ M / De koning is radeloos! De koning begon hem nu te vragen,
603. taki: We, pe a ben libi. Soema ben kwek' en.
en zei: Wel, waar heeft hij gewoond? Wie heeft hem opgevoed?
604. Soema na en m'ma nanga en pa di ben kwek' en.
Wie zijn zijn vader en zijn moeder die hem opgevoed hebben?
605. / a so koning aks' en? / Koning aks' en.
/ dat vroeg de koning hem? / De koning vroeg hem (dat).
606. A taki: Now mi sa tjari den gi joe now, soema ben kweki mi.
Hij zei: Nu zal ik ze bij je brengen nu, die me opgevoed hebben.
607. / ja / Soema mi sabi leki mi m'ma nanga mi pa. / ja /
/ ja / Degenen die ik ken als mijn moeder en mijn vader. / ja /
608. En now oen go tek' a owroe pa nanga a owroe m'ma tjar'kon
En nu gaan we de oude pa en de oude ma laten komen
609. now. Wel, a pa nanga a m'ma no kan kis' den boi dati moro.
nu. Wel, de pa en de ma konden deze jongens niet meer krijgen.
610. Den no kan mek' so wan boi dati. / ja / Want den owroe kaba,
Ze konden zo'n jongen niet maken. / ja / Want ze zijn al oud,
611. den no ben kisi pikin. Joe si en?
ze hebben geen kinderen gekregen. (uitbundig gelach!) Snap je het?
612. Dan now a tjar' en m'ma nanga en pa kon now, dan en pa
Dan nu hij liet zijn moeder en zijn vader komen nu, dan zijn pa
613. nanga en m'ma now kon gi ferklaring now, / ja / fa a kon
en zijn moeder kwamen nu verklaring geven. / ja / hoe het kwam
614. dati a abi den pikin disi. A man tek' en boekoe now da a brok'
dat hij deze kinderen had. De man nam zijn boek nu, dan hij
615. en opo gi koning, skrifi ala sani na ini. En
opende het voor de koning, hij had alles erin geschreven. Hij
616. tjar' a datum kon loekoe, ala sani klop nanga di f' a koning
liet de datum zien, alle dingen klopten met die van de koning,
617. d'a ben go a orlog so wan ten so wan ten,
dat hij was getrokken ten oorlog op zo'n tijd, op zo'n tijd,
618. so wan ten en frow ben befal. / san! / Dan den juiste
op zo'n tijd was zijn vrouw bevallen. / wat! / Dan de juiste
619. dé dati alamala de na in' a pa boekoe. / ai boi! / Mi
dagen zijn allemaal in het boek van de pa. / tjonge! / Mijn
620. mati, so ala sani e kon ferklaring. / moi tori! /
vrienden, zo worden alle dingen duidelijk. / mooi verhaal /
621. En so koning ab' foe poer' a frow dati na in' a olo. Want
En zo moest de koning die vrouw uit het gat halen. Want
622. san j' denki p'sa? Mi las' wan pisi f' a
wat denk je dat er gebeurd is? Ik vergat een stukje van het
623. tori. / ja / Na bediende, di koning pot' na frow go

verhaal. / ja / De bediende, toen de koning de vrouw stopte

624. na in' a olo, dan a ben trow nanga a bediende now. I
in de kuil, toen was hij met de dienstbode getrouwd nu. Je
625. ferstan? A trow nanga en now. / a koning? / Ja.
begrijpt? Hij was nu met haar getrouwd. / de koning? / Ja.
626. A trow nanga a bediende foe oso. I ferstan?
Hij was getrouwd met de bediende van het huis. Begrijp je?
627. / ja / Ma now dan san kan p'sa nanga so wan frow? Den
/ ja / Maar nu dan wat moet er gebeuren met zo'n vrouw? Ze
628. tek' a frow dati kroon dan den poer' a blaka frow kon.
namen de kroon van die vrouw af, dan haalden ze de zwarte vrouw.
629. Dan den was' en moi krin, ala sani regel en moi.
Dan wasten ze haar mooi schoon, alle dingen kwamen mooi voor
630. / ja / Taki: En noit moro kan trow, kan
haar in orde. / ja / Ze zei: Zij kan nooit meer trouwen, kan
631. tan trow nanga na weti man moro, bika sainde foe
getrouwd blijven, met de blanke man meer, wegens
632. en mishandel san en kisi. / ja / Te en ben
haar mishandeling die ze ondergaan had. / ja / Als ze had
633. tek' wan nengre leki en srefi, en noit ben kan kisi so wan
genomen een neger zoals zichzelf, had ze nooit kunnen krijgen zo'n
634. mishandel. / ja / A betre den ben kot' en bro,
mishandeling. / ja / Het was beter als ze haar gedood hadden,
635. foe di kande en ben doe wan ogri, ma dati den no
omdat misschien had ze iets slechts gedaan, maar dat ze niet
636. ben kan doe nanga en noiti. Ma dati, lanti n' e tak'
hadden kunnen doen met haar nooit. Maar dat, de wet spreekt niet
637. so lek' san mi nanga joe e taki. / ja / A ben moes' foe tan.
zoals ik en jij spreken. / ja / Ze moest blijven.
638. / ja / En na frow dati, na en boeba den ben fel moi.
/ ja / En die (andere) vrouw, haar huid vilden ze mooi.
639. Joe sabi san den doe nanga en boeba kaba? Dus a koko....
Weet je al wat ze met haar huid gedaan hebben? Dus het hoofd....
640. Joe srefi sabi san den ben doe nanga en? / ja / Dus so na
Jezelf weet wat ze ermee deden? / ja / Dus zo
641. Frederik nanga Hendrik ben tron..... prins, no? / ja / En
Frederik en Hendrik werden..... prins, nietwaar? / ja / En
642. na m'ma ben de lek' san ai ben de baka / ja / En na frow,
de moeder werd zoals ze vroeger was. / ja / En de vrouw,
643. den bonjo foe en dati den ben meki wan trapoe, na oso.
de beenderen van haar, daarvan maakten ze een trap, in huis.
644. Dat' na blaka frow ben kan kren na loktoe, / san! / dan a
Daarop kon de zwarte vrouw omhoog klimmen, / wat! / dan ze
645. ben figi en foetoe na a boeba. / di foe a bediende? /
veegde haar voeten af aan de huid. / die van de dienstbode? /
646. Di foe a bediende. En so na owroe pa èn na owroe m'ma
Die van de dienstbode. En zo de oude pa en de oude ma
647. kon tron wan goetoe frow. Dus pasensi de

werden een welgestelde vrouw. (verspreking?) Dus geduld is

648. fanowdoe. / ja / Te joe no abi pasensi, / ja / da joe
nodig. / ja / *Als je geen geduld hebt, / ja / dan ben je*
649. dede. / ja / Te j' abi pasensi toe joe sa
dood (verloren). / ja / *Als je echter geduld hebt zal je*
650. libi langa. / joe sa libi langa! / Dati pasa nanga Hendrik
langa leven. / je zult lang leven! / *Dat gebeurde met Hendrik*
651. nanga Frederik. Pasensi meki Frederik nanga Hendrik tan na
en Frederik. *Geduld maakte dat Frederik en Hendrik bleven in*
652. libi. / ja / Foe di Hendrik ben abi pasensi moro en
leven. / ja / *Omdat Hendrik meer geduld gehad had dan zijn*
653. brada, dat' meki den tan na libi. Ma te pasensi
broer, dat maakte dat ze in leven bleven. *Maar als geduld*
654. no ben de na Hendrik, dan so den alamala ben tan
niet bij Hendrik geweest was, dan zouden ze zo allemaal gebleven zijn
655. drape. / ja / Te dape a tori f' mi ben stop. / a tori disi
daar. / ja / *Hier eindigde mijn verhaal. / dit verhaal*
656. na wan gefaliki tori a ben de wan moi tori foe di
is een geweldig verhaal, het was een mooi verhaal voor deze
657. neti! /
avond! /

d. Typen en motieven

Het *type* van dit sprookje komt niet voor in Aarne-Thompson's register. Wel echter vinden we daar typen die met dit sprookje in verband staan.

Aarne-Thompson 303 geeft de volgende analyse:

1. Twin brothers or blood brothers
2. Born in magic fashion
3. One frees a princess from a dragon
4. A witch turns him to stone
5. Second brother sleeps with his brother's wife and rescues him from enchantment.

Vergelijken we deze punten met dit verhaal dan vinden we:

1. Het zijn geen tweelingbroeders maar ze zijn onder dezelfde merkwaardige omstandigheden geboren en grootgebracht; ze zijn uitermate aan elkaar gehecht en voelen zich verantwoordelijk voor elkaar. Als de jongste geacht wordt dood te zijn, wil de oudste niet verder leven.

2. Bij hun geboorte spelen weliswaar geen magische factoren een rol, maar de abnormale omstandigheden waaronder de oudste geboren wordt herhalen zich bij de jongste. De jaloerse dienstbode verwisselt beide keren de pasgeborenen voor een dier; beide keren ook worden de te vondeling gelegden liefderijk opgenomen door een bejaard echtpaar, zodat ze toch als broeders opgroeien.

3. Er wordt geen prinses bevrijd; wel leidt hun optreden uiteindelijk tot de bevrijding en het eerherstel van hun - tot dan toe hun onbekende - moeder.

4. De jongste broeder wordt veranderd in steen, evenals de velen voor hem die geprobeerd hadden, de gouden papegaai voor de koning te bemachtigen. Dit veranderen gebeurt echter niet door een oude vrouw of zo iemand.

5. De oudste broer redt de jongste van de betovering; een vrouw speelt hierbij geen rol; de leeftijd der broers is 10 en 9 jaar.

Van de 37 motieven die A.T. bij dit type geeft komt slechts motief D 231, (man turned to stone) in ons verhaal voor.

Aarne-Thompson 550 geeft de volgende karakterisering:

Search for the Golden Bird. With the help of an animal, the youngest brother succeeds. On his return he saves his brothers who betray him.

Vergelijking met ons verhaal geeft de volgende punten: het zoeken naar de gouden papegaai is een belangrijk onderdeel van dit sprookje. Niet de jongste, maar de oudste broer slaagt, niet met behulp van een dier maar van een geheimzinnige oude man en oude vrouw, waar hij onderweg vriendelijk voor was. Hij redt zijn broer (niet: broers), deze verraadt hem niet maar geniet met hem van de triomf bij de terugkeer en van de vreugde bij het vinden van hun echte moeder.

De punten die in de analyse van dit type genoemd worden hebben weinig of geen betrekking op ons verhaal, behalve punt 1 (het voorwerp van de zoektocht) en een onderdeel van punt 2 (de broer die slaagt is vriendelijk tegen wie hij ontmoet en krijgt daardoor waardevolle adviezen).

Van de 38 motieven die AARNE-THOMPSON bij dit type noemt, komen er slechts 4 in ons verhaal voor, nl.:

1. Quest for golden bird. (H. 1321-2)
2. Magic healing water (D. 1500.1.18)
3. Kind and unkind (Q 2)
4. Animals (hier: mensen) help hero on quest (H. 1233.6)

Misschien mag een voorzichtige conclusie getrokken worden: het sprookje 'De gouden papegaai' is voor een deel een contaminatie van de typen A.T. 303 en A.T. 550. Is dit waar, dan heeft de oorspronkelijke verteller deze twee verhalen van uitgang op een meesterlijke wijze gecombineerd; het resultaat maakt een volkomen homogene indruk met zijn strakke, heldere compositie.

(vgl.: KURT RANKE: Die zwei Brüder: Eine Studie zur vergl. Märchenforschung FFC 114, Helsinki 1934).

De bestraffing van de dienstbode is praktisch gelijk aan die van de bedriegster in 'The sleeping prince', HERSKOVITS no. 121, waar we ook te weten kunnen komen wat er met het hoofd gebeurde (iets dat de verteller van 'De gouden papegaai' bij zijn toehoorders als bekend veronderstelde): van de schedel wordt een wasbekken gemaakt. Iets dergelijks treffen we in HERKOVITS 127 aan.

3. Waarom hand muskiet wegjaagt

a. De verteller

De verteller is Basja KELEMA, een bosneger van 50 jaar, afkomstig uit Drietabbetje, Tapanahonie, de hoofdplaats van de Djoeka's en de zetel van hun Granman, GAZON. De verteller hoorde het verhaal als kind van zijn grootmoeder AKWAU. Zijn taal is Aucaans. De vertelsituatie is kunstmatig: tijdens een verblijf in het gevolg van de Granman te Paramaribo vertelde KELEMA de geschiedenis aan de heer H.R.M. LIBRETTO, die het gesprokene opnam op een taperecorder. Vertelsfeer, hulp van een pikiman, reacties van de hoorders etc. ontbreken, zodat alleen de zakelijke inhoud van het verhaal doorkomt. Door bemiddeling van mej. INE BOTTSE kwam ik in het bezit van deze opname.

b. Het verhaal

Broer Hand, broer Voet en broer Oor gingen samen op stap om te gaan vissen. Ze kwamen bij een kreek die veel vis bevatte en besloten die af te dammen, zodat ze bij laag water gemakkelijk de vis zouden kunnen bemachtigen. Ze maakten de dam en gingen weg om het vallen van het water af te wachten. Op een afgesproken uur zouden ze terugkomen om de vissen uit het afgezette gedeelte te halen. Hand echter wachtte niet zolang: hij ging vóór die tijd naar de kreek en haalde alle vissen weg zonder dat de anderen dit wisten. Toen de drie vrienden later weer bij de visplaats kwamen zagen ze dat iemand hun voor geweest was en hun vis gestolen had. Wie, dat wisten ze niet; Hand hield zich natuurlijk van de domme. Meneer Muskiet had alles gezien: het aanleggen van de dam en de schurkestreek van Hand. Hij vloog naar Oor om te vertellen wie de dief was. Maar elke keer als hij kwam aangezeten langs Oor, joeg Hand hem weg. Die wilde niet hebben dat Oor te weten kwam wat er gebeurd was. Sabakoe (een soort reiger) was daar ook in de buurt. Hij had alles gezien en zat erbij te lachen. Waarom lachte hij? Omdat hij wist dat Hand de vissen genomen had maar de naam (van dief) niet wilde dragen. Nu begrijp je waarom Hand altijd direct een muskiet wegjaagt als die langs je oor komt zoemen. Dat is tot vandaag toe zo!

c. Typen en motieven

Dit verhaal komt niet voor in het typenregister van Aarne-Thompson. Het maakt evenals no. 2 een Afrikaanse indruk.

4. De vier raadsels

a. De verteller

De verteller is ARNELLI SAMUELS, een Kwintineger van de Coppename, afkomstig van Kaiman-ston, basja van Bita-gron, tussen de 35 en 40 jaar (hij kent zijn leeftijd niet precies). ARNELLI is vele jaren mijn motorist geweest tijdens tochten in het Surinaamse binnenland en ik heb hem dikwijls 's avonds in de kampen horen vertellen. Hij had een grote voorraad verhalen. Het verhaal 'De vier raadsels' had hij volgens zijn zeggen jaren geleden horen vertellen door Baas VAN KALLEN van de Geologisch-Mijnbouwkundige Dienst (G.M.D.) waarbij ARNELLI toen werkte.

'De vier raadsels' werd door ARNELLI in augustus 1964 verteld in een kamp aan de Raleigh-vallen, Coppename, 's avonds voor het slapen gaan. Zijn gehoor bestond uit het tweede bemanningslid van de boot, die als pikiman optrad, en uit de leden van het gezelschap: drie van mijn kinderen, enige leerlingen van de A.M.S. en ik. De taal is sterk beïnvloed door het stads- en districtsnegerengels, waarschijnlijk om het gehoor te gerieven.

b. Het verhaal

'Kri. Kra! Ala man fen' en kraka! Bikasi ef' oeman jesi langa leki boeriki jesi, Gado kondre den no kan si!'

(Voor een dergelijke opening vergelijk Herskovits pag. 145)

'Wel, mi man, wan koning ben de....' Wel, mensen, er was eens een koning, in een heel ver land. Hij sprak: Degene die hem een raadsel kan opgeven dat hij niet kan oplossen, zal zijn oudste dochter tot vrouw krijgen. De koning zal dan zijn rijk precies middendoor delen, en hij krijgt de helft. Maar als de koning het raadsel wel kan oplossen, dan.... je hoofd gaat op de pen! (dan wordt de betrokkene onthoofd en zijn hoofd wordt op een staak gezet). Velen gingen en verloren het leven. Kijk maar eens achter het huis van de koning naar de asamanka (schedels): een hele hoop

Een moeder had één kind, een jongen. Deze hoorde van de zaak en wilde het ook proberen. De moeder wilde hem tegenhouden maar dit lukte niet. Aangezien ze zeker wist dat hij een wrede dood zou sterven en ze hem dit lijden wilde besparen bakte ze drie koeken voor hem, waar ze vergift in deed. De jongen ging weg op zijn ezel, Alfida (Elfride). Toen de jongen aan een kreek kwam en wilde gaan eten, moest hij zich even verwijderen in het struikgewas; de ezel snuffelde aan de koeken en at ze op. Toen de jongen terugkwam was zijn ezel dood. De jongen ging zitten nadenken. Doordat het vergift zo zwaar was, begon de ezel dadelijk te stinken. Zeven stinkvogels (een soort aasgier) vraten het lijk op, alle zeven stierven ter plaatse. De man (= de jongen) zei: Ik heb al een raadsel voor de koning gevonden! '*Dri kir' Alfida, Alfida kir' sebi*' (drie doodden Elfride, Elfride doodde zeven).

De man liep, liep totdat hij bijna dood was van honger. Hij kwam bij een weiland met een mooie sinaasappelboom; hij klom daarin en ging sinaasappelen eten. Hij hoorde stemmen: drie gevaarlijke rovers hadden zich onder de boom neergezet. De man hield zich doodstil: hij vreesde voor zijn leven. Toen de rovers een doek uitgespreid hadden en daar hun geroofde geld op hadden uitgeteld om te verdelen, maakte de jongen een grote bal van in elkaar gedraaide sinaasappelschillen en wierp die met kracht midden op de doek. De rovers schrokken zo dat ze in paniek

Op de Aramatau: Arnelli als koelaman.

De verteller Arnelli Samuels.

raakten en wegholden. De jongen nam de schatten. Hij had zijn tweede raadsel gevonden:

'Tap'sé foe a bon switi, ma ondro sé moro switi' (boven in de boom is het prettig, maar onder de boom is het prettiger). De jongen nam het geld en ging verder.

Tenslotte kwam hij aan een rivier. Aan de overkant zag hij het paleis van de koning liggen, maar hij kon niet oversteken. Er was geen brug, ook geen boot. Daar kwam een dode ezel aandrijven. Hij sprong erop en wist met behulp van een stok de overkant te bereiken. Hij zei: Ha, nu weet ik het derde raadsel ook: *'Presi foe wan libi wan, wan dede wan e pot' mi na abra'* (inplaats van een levende zet een dode me over). Hij vroeg toegang tot de koning om hem zijn raadsels op te geven. De koning riep: Ha, daar is er weer eentje! De jongen werd goed verzorgd, hij kon zich wassen en kreeg een uitstekend maal voorgezet. Hij sliep prima. De volgende middag werd hij bij de koning geroepen om zijn raadsels te laten horen. Hij gaf zijn eerste raadsel (de verteller is zeer uitvoerig en herhaalt vele malen de drie raadsels in het vervolg van dit verhaal). De koning dacht zwaar na, sloeg allerlei boeken open en liet tenslotte alle wijze lieden van zijn land komen, maar de oplossing werd niet gevonden. Zo ging het ook met het tweede en het derde raadsel. De jongen werd weggestuurd met de woorden: Kom morgenmiddag terug, dan heb ik de oplossingen gevonden. Toen hij bijna sliep, werd er op zijn slaapkamerdeur geklopt; het was een van de hofdames van de koning. Ze bood hem veel geld als hij de raadsels wilde verklaren. Hij weigerde. Toen bood ze aan, bij hem te blijven slapen; daar had de jongen geen bezwaar tegen. De volgende morgen vroeg ze weer, haar de oplossingen te geven. Zeg aan de koning, zei Frederik (de verteller herinnert zich nu pas dat de jongen Frederik heet) dat ik zelf kom om de oplossing te geven. De hofdame vertrok onverrichterzake. De volgende avond kwam de eerste hofdame, die zei door de prinses gestuurd te zijn. Ook zij bood hem veel geld en bleef tenslotte slapen, maar ze vertrok met de boodschap dat de prinses zelf maar moest komen als ze de oplossingen wilde horen. Intussen liet de koning hem weer weten: morgen zal ik de oplossing geven. Die derde avond kwam de prinses zelf in de kamer van Frederik; ook zij bood hem veel geld en bleef tenslotte slapen, op voorwaarde dat hij haar de volgende morgen de antwoorden zou geven. Frederik hield zijn woord (volgt een uitvoerige herhaling van de raadsels, de omstandigheden waarin ze ontstaan zijn en dus de oplossingen) en ze ging terug naar de koning. Frederik had heimelijk haar hemd achtergehouden. De volgende middag werd Frederik bij de koning geroepen, die inmiddels van de prinses de oplossingen gehoord had. In tegenwoordigheid van alle rijksgraven en van de wijze mannen verklaarde de vorst de raadsels; zijn reputatie was gered. Omdat de prinses voor hem pleitte wilde de koning hem nog één kans geven: hij mocht een vierde raadsel opgeven. Frederik sprak: *'Mi soet' a dia, a boeba ben tan'*. (Ik schoot het hert, de huid bleef). Koning en geleerden peinsden zwaar, de prinses, die het raadsel wel begreep, werd vuurrood en wilde vluchten. Haar verlegenheid ontging de aanwezigen niet. Ten einde raad verzocht ze Frederik, het antwoord dan maar te geven, waarop hij onder zijn kleed het hemd te voorschijn haalde en aan de koning toonde. De oplossing was thans voor een ieder duidelijk; Frederik had gewonnen, trouwde met de prinses en kreeg de helft van het rijk van de koning. Klaar!

c. Typen en motieven

Het type van dit sprookje komt voor in A.T.'s register, nl. no. 851. Bovendien vinden we als episode ook motief A.T. 1653 in dit verhaal. Men zou dus evenals bij no. 2 van een contaminatie kunnen spreken, met een (eveneens goed geslaagde) integratie van 1653 in 851. Natuurlijk wijkt het verhaal in verschil-

lende onderdelen af van deze twee typen; de hoofdlijn en de hoofdmotieven zijn echter gelijk.

A) *A.T. 851* geeft de volgende omschrijving, waarbij lezing van ons verhaal direct toont, in welk opzicht het wel en niet met dit type overeenkomt: 'The princess who cannot solve the riddle. The prince saved by his true servant in a robber's den. The poisoned raven. The riddle from the hero's experiences. He wins the princess' hand.'

De *analyse* in *A.T. 851* geeft nog duidelijker overeenkomsten en verschillen aan: 'I. The riddle contest. A princess is offered to the youth who can propose a riddle which she cannot solve.

II. The clues. On the way to the contest the hero is given a clue. He sees a horse poisoned and then eaten by a raven who in turn falls dead. The ravens are then eaten by twelve men who die of the poison.

III. The riddle. a) The hero propounds the riddle: One killed none and yet killed twelve, or: b) The riddle of the unborn, or: c) of the murdered lover.

IV. The princess won. a) The princess tries to find the answer by visiting him at night and learning it from his dreams. He is, however, aware of the visit, keeps a token and proves that she has visited him, or: b) see Type 853-IV, b, c. (hierin krijgt de held de prinses in zijn macht door middel van een magische viool).

Motifs:

1. Princess offered to man who can outriddle her. (H. 551)
2. Riddle propounded from chance experience (H. 565)
3. Horse accidentally poisoned instead of master (N. 332-2)
4. Riddle: One killed none and yet killed twelve (H. 802)
5. Clandestine visit of princess to hero betrayed by token (H. 81-2)'

B) *A.T. 1653*. Omschrijving: 'The robbers under the tree. Objects fall on robbers from a tree. They flee and leave money. (Motif 335.1.1)

Dit type (motief) is in zijn geheel geïncorporeerd in het verhaal cf. type 851.

5. De jongen die een vrouw zocht

a. De verteller

Verteller, vertelsituatie, gehoor en omstandigheden zijn hetzelfde als in verhaal 1: Tijger, Hond en Geit. Dit is het derde van de drie verhalen die *Leo* die avond vertelde. De heer Libretto heeft meegewerkt aan de vertaling van de bandopname.

b. Het verhaal

Een moeder had twee zonen. Ze heeft ze onderhouden tot ze groot waren. Vroeger was het zo dat een moeder een vrouw voor haar zoon uitzocht.

Op een goede dag zei de ene zoon tegen de moeder: Ik ben nu groot geworden en ga een vrouw zoeken. De moeder zei: Je wilt een vrouw zoeken maar ik vind dat je nog niet groot genoeg bent. De jongen antwoordde: Ik ben groot genoeg om een vrouw te hebben. Toen zei de moeder: Ga dan maar op stap, maar je zult heel wat moeilijkheden ondervinden. Hij zei: Moeder, maak je geen zorgen. Ik zal mijn eigen boontjes wel doppen.

Zo gezegd, zo gedaan. Hij had gezegd, drie maanden te zullen wegblijven, maar na drie maanden was hij nog niemand tegengekomen. Toen hij wegging had hij als proviand een *kodokoe* (een soort vis) meegekregen. Na drie maanden was zijn voorraad zodanig geslonken dat hij honger begon te krijgen. Zijn weg voerde door een grote savanna. Hij tuurde en zag in de verte een levend wezen naar hem toekomen. Daar is mijn redder, dacht hij, ik zal niet van honger omkomen. Toen hij echter verder liep, zag hij niemand meer: het bleek gezichtsbedrog geweest te zijn. Na enige tijd keek hij weer voor zich uit en zag het jong van een djankro (stinkvogel; soort gier) in het zand zitten. Hij had zo'n honger dat hij het dier wilde vangen en opeten. Hij veranderde echter van mening toen hij dichterbij het beestje kwam. Het jong boog zijn kopje naar beneden en de man zei: Omdat je zo'n eerbiedige houding hebt aangenomen zal ik je laten gaan.

Hij liep verder en kwam tenslotte iemand tegen. Die persoon woonde in een erg bouwvallig huisje. Het was een beeldschone vrouw (*'a moi te a pina'*). Hij groette de vrouw. Zij antwoordde hem en vroeg hem, waar hij naar toe ging. Hij zei: Ik ben op reis om een vrouw te zoeken. De vrouw antwoordde: Ik moet ook een man hebben; dan horen we bij elkaar. De vrouw vertelde aan de jongen dat zij vanaf het begin van de wereld op zoek was naar een man, maar dat ze die nooit had kunnen vinden. En dat was niet omdat ze geen geschikte mannen ontmoette, maar omdat de voorwaarde die ze bij een huwelijk stelde, moeilijk na te komen was. Ik heb een huwelijksvoorwaarde, zei ze; als je die wilt nakomen dan wil ik je trouwen, anders niet. En die is: als ik dood ga mag je me niet begraven. Je moet me op je schoot blijven houden zolang je voelt dat er nog iets van mijn stoffelijke resten over is. Onder welke omstandigheden dan ook, stank of geen stank, je moet me blijven vasthouden.

De man ging er mee accoord maar voegde eraan toe: En als ik nu eerder sterf dan jij, wat dan? De vrouw antwoordde dat ze dan hetzelfde met hem zou doen. De vrouw ging verder en zei: Ik heb een moeder die heel slecht is. Als ze hoort dat ik iemand heb gevonden die aan mijn voorwaarde wil voldoen, zal ik het ouderlijk huis moeten verlaten. De man vond het goed dat ze weg zou gaan.

De volgende dag zouden ze vertrekken. Ze ging afscheid nemen van haar moeder en vroeg, wat ze haar zou mee geven om onderweg te eten. De moeder zei: Je bent al groot, je hebt een man, waarom zou ik voor je zorgen? Ik heb niets voor je. Je moet zelf in je onderhoud voorzien. De vrouw antwoordde: Goed, moeder,

dan gaan we weg. Als er één God is zullen wij in leven blijven, zijn er twee goden dan zullen we sterven.

Ze hebben zes maanden gereisd zonder te eten of te drinken. De vrouw was tenslotte geheel uitgeput en kon het niet langer volhouden. De man kon beter weerstand bieden aan de ontberingen. Op een dag zei de vrouw tot de man: Weet je, ik zal achterblijven dan kan jij alleen verder gaan. De man antwoordde: Hoe kan ik je achterlaten? We hebben elkaar toch voor het leven trouw gezworen en nu wil jij die eed verbreken? Ja, dat is zo, zei de vrouw, maar ik kan geen stap verder. Kun je werkelijk niet meer verder?, vroeg de man. Nee, antwoordde zijn metgezellin, ik voel dat ik het niet lang meer zal maken. Maar voor ik sterf wil ik weten hoe je heet, wat je naam is. Ik wil met je naam op mijn lippen sterven. De man antwoordde dat hij geen naam had. Te zijner tijd zal je het weten; nu heb ik geen naam. Op de plaats waar dit gesprek gevoerd werd was een grote rots, waar de man tegenaan leunde. En voor de man er wat aan doen kon, was de vrouw al dood. De man kwam zijn belofte na en hield de dode vrouw op zijn schoot. Hij had er nu al drie dagen mee gezeten; het lijk ging tot ontbinding over. Hij wilde spuwen en zijn gezicht afwenden maar hij bedacht zich en zei: Nee, dat doe ik niet; ik moet mijn belofte nakomen.

Hij bleef maar met het lijk op schoot zitten, tot het op zekere dag begon te motregen. De toestand was voor hem onhoudbaar geworden. De ogen van de vrouw puilden uit en haar tong hing uit haar mond. Dit werd hem te veel; hij werd bang. Toen keek hij omhoog en zei: God, ik weet geen raad. Die vrouw had gezegd: Als er één God is zullen wij niet vergaan; zijn er twee goden dan gaan we dood. Als ik omhoog kijk, zie ik maar één God, hoe is het dan mogelijk dat wij beiden moeten sterven? Terwijl hij daar zat, vloog een stinkvogel naar hem toe. De gier sprak hem aan en vroeg hoe het met hem ging. Hij antwoordde dat het helemaal niet goed ging. Wat heb je daar op je schoot?, vroeg de gier. Dit is het lijk van mijn vrouw, antwoordde de jongen. De gier zei weer: Dat is net iets voor mij, wat je daar hebt is net spijs voor mij. Die dingen die daar uitsteken (ogen en tong), daar weet ik wel raad mee. Nee, zei de man, ik wil niet hebben dat je ze neemt. Ik heb mijn vrouw gezworen, haar vast te houden zolang ik in leven ben en ik hou mijn woord. De gier vroeg hem, hoe lang hij al van huis was. Dat weet ik niet precies, zei de man, dat is alweer zo lang geleden. Toen zei de gier: Dat kan waar zijn. Op zekere dag ging je langs een plek waar je een jong van mij zag. Kun je je dat nog herinneren? Ja, zei de man. De gier zei: Je hebt hem toch niet doodgemaakt? Nee, zei de man, ik wilde hem opeten maar toen ik hem dat zei boog hij zo nederig met zijn kopje en toen heb ik hem maar (vrij) gelaten. De gier zei: Je hebt me een goede dienst bewezen. Het was een jong van mij dat ik daar had achtergelaten toen ik even een wandeling maakte. Had je hem opgegeten, dan was ik hem kwijt geweest. Weet je wat, zei de gier, ik wil je een wederdienst bewijzen. De man zei: Je kunt me helpen zoveel je wilt, maar kom niet aan het lijk van mijn vrouw. De gier zei: Rustig, kalm aan, ik wil je toch helpen! Toen richtte hij zich op, klapte een paar keer met zijn vleugels en zei: Maar, vriend, omdat jij het bent, daarom zal ik het (aas) laten gaan; het was echter net iets naar mijn zin. Maar ik zal je een medicijn (drankje) geven om die vrouw weer tot leven te brengen. Hij spreidde zijn vleugels uit, haalde er een flesje met groene vloeistof onder uit, overhandigde dat aan de man en zei: Als ik weg ben, maak dan die fles open, druppel het vocht op de ogen en zeg: Als die mens dood is moet hij zijn ogen weer kunnen openen. Dan zal ze jou direct aankijken. Je druppelt

het in haar mond en zegt: Als die mens dood is moet hij weer kunnen praten. Dan zal ze direct tegen je praten. Maar je moet niet bang zijn! Dan doe je weer drie druppels op het lijk en zegt: Als die mens

dood is moet hij toch weer kunnen lopen. Dan gaat ze overeind staan. Ze zal nog veel mooier zijn dan ze al was.

De man deed wat de gier hem gezegd had en alles kwam precies uit. De vrouw keek om zich heen en zei: Was ik in slaap gevallen? De man zei: Ja, een lange slaap. Maar het is tijd dat we verder trekken. Ze zei: Ja, nu kunnen we wel weer verder want ik voel me weer goed. Laten we gaan.

Ze liepen weer verder, zes maanden en zes dagen gingen voorbij. Ze kwamen op een dorp terecht. De man was een verwoed jager. (Het verband is niet duidelijk). Het bericht ging van mond tot mond dat er vreemden in het dorp waren. Er werd een *kroetoe* (raadsvergadering) belegd door de oversten van het dorp. De man en de vrouw werden uitgenodigd, hun wederwaardigheden te vertellen. De man vertelde dat ze in nood waren en heel blij waren dat ze hier terechtgekomen waren. De dorpingen hadden medelijden met hen. Men bood hun een stuk grond aan om een huis op te bouwen. Niet op het dorp zelf, want dat is de plaats voor de welgestelden. Ze bouwden hun huis op een plek niet ver van het dorp.

c. Typen en motieven

Ook dit verhaal komt niet voor in het typenregister van Aarne-Thompson. Wel komen er bekende motieven in voor: de dankbare gier; het genezende water uit een flesje. Hoewel er waarschijnlijk Europese invloeden zijn, maak het verhaal een Afrikaanse indruk.

IV Literatuurlijst

Achter elke titel is kort aangegeven de aard van de publicatie.

Verz. (verzameling) geeft aan dat het gaat om door de auteur opgenomen en gepubliceerde verhalen.

Stud. duidt op een studie over Surinaamse negersprookjes.

Nav. heeft betrekking op verhalen, door de auteur naverteld van een bestaande publicatie.

Worden in een studie tevens door de auteur opgenomen verhalen gepubliceerd dan staat er bij de betrokken titel zowel *Stud.* als *Verz.*

Het *aantal* verhalen wordt tussen haakjes vermeld.

- 1835 M.D. Teenstra, *De landbouw in de kolonie Suriname*. Groningen 1835, p. 213.
Verz. (2)
- 1883 J. Crevaux, *Voyages dans l'Amérique du Sud*. Paris 1883, pp. 190-191.
Verz. (1)
- 1903 Van Coll, Gegevens over land en volk van Suriname. *Bijdragen Land-, Taal- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 1903, pp. 549, 559, 578.
Stud.
- 1904 H. van Cappelle, Surinaamsche negervertellingen. *Elsevier's Maandschrift* 14, afl. 11 (1904), pp. 314-327.
Verz. (2), Stud.
- 1905 Suriname in woord en beeld. *Nederlandsch Zeewezen*, 15 juli 1905, pp. 212-214.
Nav.
- 1908 H. Siebeck, Buschnegermärchen aus Surinam. *Hessische Blätter für Volkskunde*, Band VII (1908), pp. 10-12.
Verz. (3), Stud.
- 1909 F. Stähelin, Buschneger-Erzählungen von Surinam. *Hessische Blätter für Volkskunde*, Band VIII (1909), pp. 173-184.
Verz. (6)
- 1913 J.G. Spalburg, *Bruine Mina, de Kotomissi*. Paramaribo 1913, pp. 10-15.
Verz. (1)
- 1914 H. Schuchardt, *Die Sprache der Saramakkaneger in Surinam*. Amsterdam 1914, p. 41.
Verz. (1)
- 1916 H. van Cappelle, Surinaamsche Negervertellingen. *Bijdragen Land-, Taal- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 1916, pp. 234-379.
Verz. (39), Stud.
- 1917 A.P. en T.E. Penard, Surinam Folk Tales. *Journal of American Folk-Lore* 30 (1917), pp. 239-250.
Verz. (4), Stud.
- 1924 A.P. Penard, Surinaamsche Volksvertellingen. *Bijdragen Land-, Taal- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 1924, pp. 325-363.
Verz. (20), Stud.
- 1926 H. van Cappelle, *Mythen en sagen uit West-Indië*. Zutphen 1926. Nav.
- 1930 L. Lichtveld, Op zoek naar de spin. *De West-Indische Gids* 12 (1930), pp. 209-230 en 305-324.

- Stud.
- 1936 M.J. en F.S. Herskovits, *Surinam Folk-Lore*. New York 1936, pp. 138-146 en 151-431.
- Verz. (148), Stud.
- 1940 W.P. van Lier, Aanteekeningen over het geestelijk leven en de samenleving der Djoeka's (Aukaner Boschnegers) in Suriname. *Bijdragen Land-, Taal- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië* 1940, pp. 198, 284, 288.
- Stud.

1947. C.H. de Goeje, Anansi, l'Araignée rusée. *Revista do Museu Paulista N.S.* Vol 1 (1947) pp. 125-126.
Stud.
- 1950 J. Voorhoeve, Repelsteeltje in Suriname. *Eldorado* 2, 7-8 (1950), pp. 95-96.
Stud.
- 1952 A. Donicie C.ss.R., Iets over de taal en de sprookjes van Suriname. *De West-Indische Gids* 33 (1952), pp. 153-157.
Verz. (2), Stud.
- 1953 W. Péé, W. Gs. Hellinga en A. Donicie C.ss.R, *Het Neger-Engels van Suriname. Bijdragen en beschouwingen.* Luik z.j. (1953), pp. 20-27.
Verz. (1).
- 1954 A. Donicie C.ss.R. *De Creolentaal van Suriname.* Paramaribo 1954, pp. 131-139.
Verz. (1)
- 1954 S. Franke, *Anansi, de avonturen van heer Spin in Suriname.* Meppel 1954.
Nav.
- 1956 W.A. Braasem, *Sprookjes van Noord- en Zuid-Amerika.* Amsterdam z.j. (1956), pp. 125-139.
Nav.
- 1956 M. van Loggem, *Meesters der Negervertelkunst.* 1956.
Nav.
- 1960 J. Voorhoeve, *Surinaams in 12 lessen.* Uitgave Bureau Volkslectuur, Paramaribo (1960).
Verz. (1)
1961. Jean Hurault, *Les Noirs réfugiés Boni de la Guyane Française; Mémoires de l' Institut Français d' Afrique Noire (IFAN),* Dakar 1961, pp. 173 en 267-286.
Verz. (14), Stud.
1961. *Onze oude banden met Afrika.* Uitgave Bureau Volkslectuur, Paramaribo 1961, pp. 52-57.
Stud.
1971. Petronella Breinburg, *Legends of Suriname,* London 1971.
Nav.

Opmerkingen:

1. Penard 1924 noemt nog: N.N., De spin en de Teerpop. *Op de Hoogte*, deel 8, (1911), pp. 40-41. In deel 8, 1911, komt dit verhaal echter niet voor; het is waarschijnlijk een navertelling.
2. De drie publicaties van H. van Cappelle (1904, 1916, 1926) gaan over dezelfde sprookjes en bevatten ongeveer dezelfde toelichting. Het meest volledig is de uitgave van 1916.
3. De auteursnaam H. Siebeck (1908) is in zoverre misleidend, dat het hier gaat om verhalen die hem toegezonden zijn door F. Stähelin; deze zendeling van de Evangelische Broedergemeente in Suriname had ze door een neger-medewerker laten optekenen bij de bosnegers.

4. In: *Opgave van literatuur betreffende Suriname*, uitgegeven door de Stichting Culturele Samenwerking met Suriname en de Nederlandse Antillen, Amsterdam 1967 5, wordt vermeld:
H. van Waaldijk, *Anansi go lai konoe ning. Anansitorie in Sranangtongo*. Stencil, 1953., 6 pp. Dit stencil was niet te achterhalen.
De Sticusa bezat het niet en kon ook niet nagaan op welke wijze deze titel in de lijst terecht gekomen was.
5. Prof. Dr. J. Voorhoeve te Leiden deelde mede, dat in een publicatie *Krioro Dron*, die Mej. U. Lichtveld en hij voorbereiden, drie sprookjes voorkomen: een diersprookje over Haas, Uil en Sabakoe, een verhaal over een broer die met de jongste van zijn drie zusters trouwt (het paar verandert in duiven) en een vertelling over een slaaf die de 'koni' van zijn vader erft, nl. de onkwetsbaarheid, en die dan de plantagemeesters tot wanhoop brengt.

6. In *Bibliographie du Négro-Anglais du Surinam* door Jan Voorhoeve en Antoon Donicie, Den Haag 1963, wordt onder no. 395 een publicatie vermeld van J.A.G. Koenders: *Aksie mie, mie sa piekie joe foe wie skien*. Paramaribo z.j. Uit de beschrijving blijkt dat deze publicatie twee 'fables' bevat. Ik heb dit werk niet tijdig kunnen raadplegen.